

**ZRZESZENIE KASZUBSKO-POMORSKIE
KASZĚBSKÒ-PÒMÒRSCZÉ ZRZESZENIÉ**

**SPRAWOZDANIE RADY NACZELNEJ
Z DZIAŁALNOŚCI
ZRZESZENIA KASZUBSKO-POMORSKIEGO
w okresie od 2017
do XXI Zjazdu Delegatów w 2019 roku
(XX kadencja)**

Gdańsk 2019

SPIS TREŚCI:

I. INFORMACJE OGÓLNE	str. 2
II. DZIAŁANIA W ZWIĄZKU Z OBCHODAMI PATRONA ROKU ZKP	str. 6 - 7
1. ROK 2017 - ROK JÓZEFA CHELMOWSKIEGO	str. 6
2. ROK 2018 - ROK FRANCISZKA KRĘCKIEGO	str. 6
3. ROK 2019 - ROK JANA TREPCZYKA	str. 7
III. DZIAŁANIA POLEGAJĄCE NA ROZWOJU JĘZYKA I KULTURY KASZUBSKIEJ	str. 8
IV. DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU ZE SFERĄ KULTURALNĄ	str. 16
V. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	str. 34
VI. DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU ZE SFERĄ ORGANIZACYJNĄ	str. 42
VII. SPRAWOZDANIE FINANSOWE	str. 47
VIII. INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁÓW	str. 51

I. INFORMACJE OGÓLNE

Nazwa stowarzyszenia: ZRZESZENIE KASZUBSKO-POMORSKIE

Adres: 80-837 GDAŃSK, UL. STRAGANIARSKA 20-23

Numer KRS: 0000228279

Numer REGON: 000808819

Data wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym: 23.02.2005 r.

Cele statutowe Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego (ZKP):

- 1) rozbudzanie szerokiej inicjatywy dla wszechstronnego rozwoju, kulturowego, społecznego i gospodarczego Kaszub, Kociewia, Borów i całego Pomorza,
- 2) kształtowanie demokratycznych stosunków w życiu regionu,
- 3) rozwijanie kaszubsko-pomorskiej myśli społecznej i politycznej,
- 4) kultywowanie i rozwijanie specyfiki kulturowej Kaszub, Kociewia, Borów i całego Pomorza,
- 5) dbałość o zachowanie walorów środowiska naturalnego.
- 6) szerzenie w społeczeństwie (szczególnie wśród młodzieży) znajomości tradycji kaszubsko-pomorskich

Do osiągnięcia powyższych celów ZKP dąży poprzez:

- 1) pielęgnowanie oraz rozwijanie języka kaszubskiego i dialektów pomorskich,
- 2) wskazywanie potrzeb z zakresu gospodarki, oświaty i kultury oraz życia społecznego, opracowywanie wniosków i opinii,
- 3) prowadzenie działalności związanej z tworzeniem, popularyzacją wartości regionalnych,
- 4) inicjowanie i prowadzenie różnorodnej działalności gospodarczej i pozagospodarczej,

- 5) inicjowanie i organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń i obozów,
- 6) prowadzenie działalności klubowej,
- 7) udzielanie członkom porad i pomocy,
- 8) współdziałanie z innymi organizacjami i instytucjami w kraju i poza krajem,
- 9) rozwijanie kontaktów z emigracją kaszubsko-pomorską,
- 10) prowadzenie instytucji oświatowo-wychowawczych i kulturalnych oraz instytucji działających w zakresie ochrony środowiska, turystyki i krajoznawstwa.

Władze naczelne ZKP

Władzami naczelnymi Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego (ZKP) są: Zjazd Delegatów, Rada Naczelna (RN, władza uchwałodawcza); Zarząd Główny (ZG, organ zarządzający); Główna Komisja Rewizyjna (GKR, organ kontroli) i Sąd Koleżeński. Wszystkie funkcje w organach zarządzających ZKP pełnione są społecznie.

Posiedzenia władz statutowych ZKP

W okresie sprawozdawczym odbyło się 24 posiedzeń Zarządu Głównego. Rada Naczelna odbyła 11 posiedzeń. Najważniejsze tematy posiedzeń RN to: 25-lecie samorządu w Polsce, przygotowania do Zjazdu Kaszubów; zatwierdzenie sprawozdawczości ZKP, ochrona krajobrazu pomorskiego, polityka senioralna, nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem Trefl Pomorze, rola szkół na Pomorzu, zmiana granic województwa pomorskiego.

Dane dotyczące członków Zarządu Głównego ZKP:

Lp.	IMIĘ I NAZWISKO	FUNKCJA
1.	Edmund Wittbrodt	Prezes
2.	Łukasz Grzędzicki	Wiceprezes
3.	Michał Kargul	Wiceprezes
4.	Stanisław Kobus	Wiceprezes
5.	Danuta Pioch	Wiceprezes
6.	Danuta Tocke	Sekretarz
7.	Edmund Zmuda-Trzebiatowski	Skarbnik
8.	Józef Belgrau	Członek Zarządu Głównego
9.	Tomasz Damaszk	Członek Zarządu Głównego
10.	Kazimierz Formela	Członek Zarządu Głównego
11.	Lilianna Grosz	Członek Zarządu Głównego
12.	Radostaw Kamiński	Członek Zarządu Głównego
13.	Łukasz Richert	Członek Zarządu Głównego
14.	Bożena Ugowska	Członek Zarządu Głównego
15.	Paweł Wajlonis	Członek Zarządu Głównego

Dane dotyczące członków Głównej Komisji Rewizyjnej:

Lp.	IMIĘ I NAZWISKO	FUNKCJA
1.	Zbigniew Fitas	Przewodniczący
2.	Włodzimierz Bronk	Członek
3.	Jacek Ciskowski	Członek
4.	Anna Derra	Członek
5.	Ewa Głombiewska	Członek
6.	Tadeusz Hein	Członek
7.	Elżbieta Kowalewska	Członek
8.	Jan Kreft	Członek
9.	Włodzimierz Łangowski	Członek
10.	Jerzy Nacel	Członek
11.	Mieczysław Piankowski	Członek
12.	Genowefa Zasada	Członek

Oddziały i członkowie ZKP

Stowarzyszenie działa od 1956 roku. Zasięgiem działalności obejmuje przede wszystkim województwo pomorskie, ale też zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie i mazowieckie. W 2017 r. w ramach ZKP funkcjonowało 70 oddziałów terenowych. Liczba członków ZKP wynosiła 6411, przyjęto 296 osób, a z listy członków skreślono 60 osób. 26 oddziałów ZKP posiadało osobowość prawną, a 44 oddziały ZKP posiadają sztandar. W 2018 r. liczba członków ZKP wynosiła 6368, przyjęto 187 osób, a z listy członków skreślono 89 osób. W 2019 r. liczba członków ZKP wynosiła 6539, 165 osób, a z listy członków skreślono 74 osób.

Sztandar

Opiekunem sztandaru ZKP w latach 2016 - 2019 był Pan Brunon Cirocki, który nie pobierał z tego tytułu żadnej gratyfikacji ani zwrotu kosztów dojazdu.

Uchwała XX Zjazdu Delegatów

Uchwała Zjazdu delegatów określiła program władz naczelnych Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego na lata 2016 - 2019. Podjęte działania wymienione w niniejszym sprawozdaniu są następstwem wytycznych wskazanych na Zjeździe Delegatów. Treść podjętej uchwały brzmiała: „W roku jubileuszu sześćdziesięciolecia Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego możemy świętować owoce naszej wieloletniej pracy. Pracy społecznej będącej efektem zaangażowania tysięcy byłych i obecnych członków Naszego Stowarzyszenia. Jubileusz ten jednak nie powinien spowodować, że spoczniemy na laurach. Stoją przed nami, bowiem dalsze wyzwania, którym powinniśmy sprostać, jeżeli chcemy poszerzyć i pogłębić idee ruchu kaszubsko-pomorskiego. Dlatego XX Zjazd Delegatów ZKP postanawia, co następuje:

- I. Należy aktywnie uczestniczyć w działaniach reformy oświaty, tak w kontekście nauczania języka kaszubskiego, jak i edukacji regionalnej na całym Pomorzu.

- II. Władze ZKP powinny podjąć starania w celu wdrożenia w placówkach oświatowych na terenie Pomorza szeroko pojętej edukacji regionalnej, a zwłaszcza w programach szkolnych oraz programach placówek uczących i doskonalących nauczycieli.
- III. Należy kontynuować działania integracyjne i edukacyjne w ramach Zrzeszenia. Zwłaszcza warto podjąć działania doskonalące umiejętności pisania projektów i pozyskiwania środków zewnętrznych.
- IV. Rozwijać powinniśmy różne formy współdziałania i współpracy pomiędzy poszczególnymi oddziałami ZKP, zwłaszcza na polu realizacji wspólnych projektów merytorycznych.
- V. Zrzeszenie włączyć się powinno w rocznice upamiętniające wydarzenia sprzed wieku związane z odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Zwłaszcza zaangażować powinniśmy się w obchody upamiętniające plebiscyt na Powiślu oraz powrót Pomorza do Polski. Upamiętnić także należy trzydziestą rocznicę wizyty Jana Pawła II a także osiemdziesiątą rocznicę wybuchu II wojny światowej oraz pamięć ofiar masowych mordów niemieckich na Pomorzu z jej początkowych miesięcy.
- VI. Zrzeszenie powinno stworzyć program dla młodych w ZKP, który po odpowiednich konsultacjach należy jak najszybciej wdrożyć, jasno określając odpowiedzialność za jego realizację.
- VII. Kontynuować należy dyskusje i przygotowania do organizacji III Kongresu Kaszubskiego.
- VIII. Zachęcamy naszych członków do aktywności obywatelskiej, także na polu politycznym. Wierzymy, że w jej ramach będą działać w poczuciu odpowiedzialności za swoje decyzje, z rzetelnością i profesjonalizmem, zawsze pamiętając o duchu i ideach ruchu kaszubsko-pomorskiego.
- IX. Należy zadbać o działania rozwoju i promocji tradycyjnej kultury regionalnej Pomorza, zwłaszcza wśród młodego pokolenia.
- X. Zadbać powinniśmy o uchwalenie przez Sejmik Województwa Pomorskiego strategii ochrony, rozwoju i promocji języka kaszubskiego.
- XI. Zobowiązujemy Zarząd Główny ZKP do działań na rzecz jak najszybszego zbudowania Trasy Kaszubskiej, łączącej całe Pomorze od Szczecina do Gdańska oraz Obwodnicy Północnej Aglomeracji Trójmiejskiej.
- XII. Apelujemy o większą aktywność oraz inicjatywę uchwałodawczą Rady Naczelnej.
- XIII. Władze ZKP powinny podjąć działania na rzecz ochrony rodzinnych domów księży: Bernarda Sychty i Leona Heykego.
- XIV. Należy powołać Kaszubskie Archiwum Cyfrowe gromadzące zbiory fotograficzne dokumentujące działalność partów ZKP i całej organizacji.
- XV. Zaleca się Zarządowi Głównemu ZKP rozwiązanie problemu drugiej siedziby KUL w Starbieniu.

Pracownicy Biura ZKP

W okresie sprawozdawczym w Biurze Zarządu Głównego ZKP pracowały następujące osoby:

1. Łukasz Richert - Dyrektor Biura,
2. Anna Dunst - Dyrektor Wydawnictwa ZKP,
3. Lucyna Radziwińska - Specjalista ds. edukacji,
4. Paweł Wiczyński - Specjalista ds. projektów
5. Krystyna Sulicka - Specjalista ds. rozliczeń,

6. Dorota Celmer, Sylwia Dobilis, Małgorzata Micał - Asystentka Zarządu Głównego ZKP/Małgorzata Micał
7. Krystyna Kuziemska - utrzymanie czystości w Domu Kaszubskim,
8. Sławomir Lewandowski - Redaktor Naczelny miesięcznika „Pomerania”
9. Bogumiła Cirocka - Zastępca Redaktora Naczelnego miesięcznika „Pomerania”
10. Dariusz Majkowski - Zastępca Redaktora Naczelnego miesięcznika „Pomerania”

II. DZIAŁANIA W ZWIĄZKU Z OBCHODAMI PATRONA ROKU

2017 ROK JÓZEFA CHEŁMOWSKIEGO

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie postanowiło uczcić Józefa Chełmowskiego, ustanawiając go patronem roku 2017. W obchody włączyły się oddziały ZKP, samorządy oraz instytucje kultury, szczególnie w miejscach, gdzie działał lub bywał patron.

Józef Chełmowski był artystą pochodzącym z Brus Jaglii, stąd to oddział bruski Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego wystąpił z inicjatywą ustanowienia roku 2017 rokiem Chełmowskiego.

W ramach Roku Józefa Chełmowskiego zostały zorganizowane m.in.:

- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie przygotowało kalendarz ścienny z kolażem prac Józefa Chełmowskiego. Dochód ze sprzedaży kalendarza przeznaczony został na organizację obchodów patrona;
- 26 lutego - w dniu urodzin artysty, w Centrum Kultury i Biblioteki w Brusach odbyła się Inauguracja Roku Józefa Chełmowskiego;
- 13 marca w Ergo Arenie odbył się finał drugiej edycji konkursu plastycznego, zatytułowanego *Tajemnice świata światów - inspiracje twórczością Józefa Chełmowskiego*;
- 8 lipca, odbyła się jedna z wielu uroczystości związana z obchodami Roku Józefa Chełmowskiego na Kaszubach. Imprezę pn. *W rodzinnym domu Józefa Chełmowskiego* zorganizowano w terminie zbliżonym do 4. rocznicy śmierci artysty;
- 5 i 7 października odbyły się charytatywne koncerty w Kościerzynie i na Politechnice Gdańskiej na rzecz odbudowy domostwa Chełmowskiego pod tytułem *Niech wrócą anioły*;
- od 10 do 16 października w Sejmie RP w Nowym Domu Poselskim w Warszawie zaprezentowana została wystawa pt. *Człowiek Renesansu*, poświęcona twórczości Mistrza Józefa Chełmowskiego z Brus Jaglii. Uroczysta inauguracja ekspozycji miała miejsce w środę, 12 października.

W miesięczniku „Pomerania” w ciągu roku pojawiały się artykuły informujące o wydarzeniach związanych z rokiem Józefa Chełmowskiego (m.in. inauguracja Roku Chełmowskiego w Brusach, scenariusze lekcji poświęcone Józefowi Chełmowskiemu w dodatku Najô Uczba) oraz szersze informacje o jego dziełach i twórczości, np. w specjalnym wydaniu „Pomeranii” z okazji Zjazdu Kaszubów.

ROK 2018 - ROK FRANCISZKA KRĘCKIEGO

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie postanowiło uczcić Franciszka Kręckiego, ustanawiając go patronem roku 2018. W obchody włączyły się oddziały ZKP, samorządy oraz instytucje kultury, szczególnie w miejscach, gdzie działał lub bywał patron.

Franciszek Kręcki był doktorem praw, jednym z przywódców ruchu młodokaszubskiego, publicystą, ps. Bobrius, zaraz po I wojnie światowej liderem Organizacji Wojskowej Pomorza przygotowującej powstanie

na Kaszubach, działaczem kaszubsko-pomorskim w Gdańsku, inicjatorem i współzałożycielem harcerstwa polskiego w Wolnym Mieście Gdańsku.

W ramach Roku dr. Franciszka Józefa Kręckiego zostały zorganizowane m.in.:

- 16 marca w Ergo Arenie odbył się finał trzeciej edycji konkursu plastycznego, zatytułowanego *100-lecie odzyskania niepodległości Polski. Franciszek Kręcki - pomorski bohater Niepodległej*;
- 25 kwietnia w Szkole Podstawowej w Borzestowie odbyła się inauguracja Roku Franciszka Kręckiego wraz z uroczystością z okazji 135. rocznicy urodzin tego zasłużonego Młodokaszuby. W ramach wydarzenia odbył się konkurs wiedzy o Kaszubach oraz prelekcja dotycząca Patrona Roku.
- 10 maja w Widowiskowej Sali im. Lubomira Szopińskiego w Kościerzynie odbył się konkurs *Kaszubów droga do Niepodległej*. Tematyka wpisała się w obchody 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę oraz ustanowiony przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Rok Franciszka Kręckiego.
- 13 października w Zespole Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego w Kolbudach odbyło się Dyktando Kaszubskie, podczas którego uczestnicy oraz przybyli goście mieli możliwość obejrzenia wystawy prac dotyczącej Franciszka Kręckiego oraz odzyskania niepodległości.
- 17 listopada w dawnym Gimnazjum Polskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku odbyło się posiedzenie Rady Naczelnej, podczas której prelekcję na temat publikacji *Doktor Franciszek Leon Kręcki* wygłosiła autorka książki - Elżbieta Grot

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie stworzyło mobilną wystawę o patronie roku pt. *Franciszek Leon Kręcki - zapomniany bohater kaszubskiej drogi do Niepodległości*, którego autorami są Radostaw Kamiński oraz Łukasz Grzędzicki. Wydawnictwo Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego wydało również książkę zatytułowaną *Doktor Franciszek Leon Kręcki* autorstwa Elżbiety Grot, kierownik sopockiego oddziału Muzeum Stutthof. W miesięczniku „Pomerania” w ciągu roku pojawiały się artykuły informujące o wydarzeniach związanych z rokiem Franciszka Kręckiego, scenariusze lekcji poświęconych Franciszkowi Kręckiemu oraz szersze informacje o aktywności społeczno-politycznej patrona roku.

ROK 2019 - ROK JANA TREPCZYKA

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie postanowiło uczcić Jana Trepczyka, ustanawiając go patronem roku 2019. W obchody włączyły się oddziały ZKP, samorządy oraz instytucje kultury, szczególnie w miejscach, gdzie działał lub bywał patron.

Jan Trepczyk był kompozytorem, poetą, publicystą, działaczem kaszubskim, nauczycielem, autorem *Słownika polsko-kaszubskiego*, współzałożycielem Zrzeszenia Regionalnego Kaszubów, współredaktorem „Gryfa”, „Gryfa Kaszubskiego” i „Zrzesze Kaszëbsczi”.

W ramach Roku Jana Trepczyka zostały zorganizowane m.in.:

- 6 lutego w Szkole Podstawowej im. Jana Trepczyka w Miszewie zainaugurowano Rok Jana Trepczyka - wybitnego kaszubskiego poety, działacza, pedagoga, który przed wojną pracował w miszewskiej szkole oraz oficjalnie otwarto nowo wybudowaną salę gimnastyczną wraz z pomieszczeniami dydaktycznymi;
- 20 marca w Ergo Arenie odbył się finał czwartej edycji konkursu plastycznego, zatytułowanego *Kaszuby, tradycja, przyroda w twórczości Jana Trepczyka*;
- w dniach 28-29 czerwca w Wejherowie odbyło się XIII Sympozjum Rady Języka Kaszubskiego poświęcone patronowi roku pt. *Jón Trepczik - poeta, piesniôrz, szkólny*;
- 28 września w Filharmonii Kaszubskiej w Wejherowie odbył się koncert poświęcony Janowi Trepczykowi pt. *Bo Ciebie le wëspiewac można....*

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie stworzyło mobilną wystawę o patronie roku *Jan Trepczyk - pieśniodziej kaszubskiej ziemi, w 110. rocznicę urodzin*. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie wydało tomik poezji Jana

Trepczyka pt. *Wiérztë starka dlô dzôtk*. W miesięczniku „Pomerania” w ciągu roku pojawiały się artykuły informujące o wydarzeniach związanych z rokiem Jana Trepczyka, scenariusze lekcji poświęconych Janowi Trepczykowi oraz szersze informacje o aktywności patrona roku.

III. DZIAŁANIA POLEGAJĄCE NA ROZWOJU JĘZYKA I KULTURY KASZUBSKIEJ

Działalność Rady Języka Kaszubskiego

Rada Języka Kaszubskiego (Radzëzna Kaszëbsczégò Jãzëka) została powołana 26 sierpnia 2006 r. jako jeden z elementów realizacji *Strategii rozwoju języka i kultury kaszubskiej* (2006). Działa przy Zrzeszeniu Kaszubsko-Pomorskim jako organ zajmujący się między innymi standaryzacją języka kaszubskiego oraz upowszechnianiem i promowaniem wiedzy o nim.

Rada podczas kadencji 2016-2019 rozstrzygała na bieżąco wątpliwości co do pisowni, gramatyki, ortografii, interpunkcji i nazewnictwa języka kaszubskiego, tłumaczeń a także udzielała porad językowych nadesłanych przez różne instytucje, szkoły, firmy oraz osoby prywatne. Jedną z form działalności Rady Języka Kaszubskiego była konsultacja dotycząca poprawności językowej: nazw urzędowych, nazw miejscowych i fizjograficznych (m. in. nazw miejscowości Wejherowo, Reda, w gminie Kartuszy) oraz szeroko rozumianej problematyki samorządowej. Członkowie Rady w ramach działalności konsultacyjno-doradczej, udzielali również odpowiedzi na zapytania, które wpłynęły za pośrednictwem internetowej poradni językowej. Rada pełniła nadzór językowy nad XVI, XVII i XVIII Dyktandem Kaszubskim oraz brała czynny udział we wszystkich przedsięwzięciach związanych z nauką języka kaszubskiego.

Rada Języka Kaszubskiego w 2017 r. spotkała się na dziewięciu posiedzeniach (w tym jedno dwudniowe) w Gdańsku, Wieżycy, Pelplinie i Wejherowie. Członkowie Rady zajmowali się zagadnieniami systemowymi języka kaszubskiego m.in. problematyką fleksji czy fonetyki kaszubskiej. Dyskutowano również nad zagadnieniami związanymi z kaszubską kulturą materialną, duchową czy społeczną. Postanowienia w tym przedmiocie stanowią odpowiednie uchwały:

1. Uchwała w sprawie pisowni czasowników trybu rozkazującego typu: rwij, tnij;
2. Uchwała w sprawie pisowni oboczności końcówek -i||-e w niektórych przypadkach rzeczowników rodzaju żeńskiego;
3. Uchwała w sprawie pisowni oboczności końcówek -a||-u/ú w dopełniaczu rzeczowników rodzaju męskiego;
4. Uchwała w sprawie stosowania słownictwa związanego z terminami muzycznymi - litery L-M;
5. Uchwała w sprawie pisowni rzeczowników rodzaju żeńskiego zakończonych na -wiesc;
6. Uchwała w sprawie pisowni zaimków liczebnych: ile i tyle ;

W związku z dużym zainteresowaniem samorządów na Pomorzu wprowadzeniem na terenach gmin dwujęzycznych kaszubsko-polskich tablic nazw miejscowości, zaistniała potrzeba uzupełnienia i zweryfikowania poprawności pisowni w wydanym 10 lat temu słowniku, stąd członkowie Rady w 2017 r. opracowali w języku kaszubskim nazwy miejscowości. Nazwy miejscowe zostały opracowane na podstawie danych Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej. Wydany *Polsko-kaszubski słownik nazw miejscowych* zawiera 3790 nazw miejscowych w języku kaszubskim. Podczas dwudniowego posiedzenia RJK odbyła się, z udziałem zaproszonych gości, dyskusja poświęcona działalności rady: doświadczeniom i perspektywom oraz konferencja pt. *Bogactwo kulturowe Kaszub*. Wszystkie wymienione uchwały i referaty zostały wydane w formie *Biuletynu Rady Języka Kaszubskiego 2017* w nakładzie 1000

egzemplarzy, w dwóch wersjach językowych. Publikacja została nieodpłatnie przekazana zainteresowanym (szkoły, instytucje naukowe, uczelnie wyższe, członkowie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, biblioteki).

Rada Języka Kaszubskiego w 2018 r. spotkała się na ośmiu posiedzeniach (w tym dwa dwudniowe) w Gdańsku, Wieżycy i Wejherowie. Członkowie Rady zajmowali się zagadnieniami systemowymi języka kaszubskiego m.in. problematyką słowotwórstwa, fleksji czy frazeologii kaszubskiej. Dyskutowano również nad zagadnieniami związanymi z kaszubską kulturą materialną, duchową czy społeczną. Postanowienia w tym przedmiocie stanowią odpowiednie uchwały:

- 1) Uchwała w sprawie stosowania słownictwa związanego z terminami muzycznymi (N-P)
- 2) Uchwała w sprawie stosowania słownictwa związanego z terminologią biologiczną
- 3) Uchwała w sprawie słownictwa nazw obiektów fizjograficznych stosowanych przez GUGiK
- 4) Uchwała w sprawie stosowania słownictwa związanego z terminami historycznymi

Członkowie Rady w 2018 r. kontynuowali prace nad opracowaniem nazw fizjograficznych w języku kaszubskim. Efektem tych prac jest wydany w 2018 r. *Polsko-kaszubski słownik nazw fizjograficznych*, który stanowi kontynuację, wydanego przez ZKP w 2017 r., *Polsko-kaszubskiego słownika nazw miejscowych*. Nazwy fizjograficzne zostały opracowane na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii. Powstała publikacja zawiera 3560 nazw fizjograficznych w języku kaszubskim. Podczas dwudniowego posiedzenia RJK odbyła się konferencja pt. *Dochodzenie do niepodległości na Kaszubach*. Wszystkie wymienione uchwały i referaty zostały wydane w formie *Biuletynu Rady Języka Kaszubskiego 2018* w nakładzie 1000 egz., w dwóch wersjach językowych. Publikacja została nieodpłatnie przekazana zainteresowanym (szkoły, instytucje naukowe, uczelnie wyższe, członkowie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, biblioteki).

Rada Języka Kaszubskiego do września 2019 r. spotkała się na pięciu posiedzeniach (w tym jedno dwudniowe) w Gdańsku, Wieżycy, Kartuzach i Wejherowie. Członkowie Rady zajmowali się zagadnieniami systemowymi języka kaszubskiego. Dyskutowano również nad zagadnieniami związanymi z kaszubską kulturą materialną, duchową czy społeczną. Postanowienia w tym przedmiocie stanowią odpowiednie uchwały:

- 1) Uchwała w sprawie stosowania słownictwa związanego z terminami muzycznymi

Rada w 2019 r. wydała komunikat *Przińdnota kaszëbiznë* w związku ze zbliżającą się 25. rocznicą ustalenia obowiązujących zasad pisowni. W komunikacie podkreślono ogromną rolę wypracowanych w 1996 r. zasad pisowni, które wyznaczyły na lata standard pisowni kaszubskiej. Podczas dwudniowego posiedzenia RJK odbyła się, z udziałem zaproszonych gości, dyskusja pt. *Przińdnota kaszëbiznë. Standarizowónô kaszëbizna w rozmajitëch òbrëmiach* oraz konferencja poświęcona życiu i twórczości patrona roku ZKP pt. *Jón Trepczik - poeta, piesniôrz, szkólny*. Uchwały i referaty zostaną wydane w formie *Biuletynu Rady Języka Kaszubskiego 2019* w nakładzie 1000 egz., w dwóch wersjach językowych. Publikacja została nieodpłatnie przekazana zainteresowanym (szkoły, instytucje naukowe, uczelnie wyższe, członkowie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, biblioteki).

Promocja nauczania języka kaszubskiego

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie nieustannie prowadzi kampanię informacyjną dotyczącą wprowadzenia nauczania języka kaszubskiego w placówkach oświatowych. Przedstawiciele Zrzeszenia inicjowali spotkania informacyjne, zachęcając miejscowych włodarzy oraz rodziców do wprowadzania zajęć z języka

kaszubskiego do oferty edukacyjnej lokalnych szkół. Efektem tych działań jest wzrost liczby dzieci uczących się języka kaszubskiego. Według danych Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30 września 2016 r. w roku szkolnym 2016/2017 języka kaszubskiego uczyło się: w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych 1222 dzieci, w szkołach podstawowych 15 610 uczniów, w szkołach gimnazjalnych 3023 uczniów, a szkołach ponadpodstawowych 1117 uczniów. W sumie liczba uczniów uczęszczających na zajęcia z języka kaszubskiego wyniosła 19 101. Według danych Systemu Informacji Oświatowej na dzień 21 listopada 2017 r. w roku szkolnym 2017/2018 języka kaszubskiego uczyło się: w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych 521 dzieci, w szkole specjalnych 7 uczniów, w szkołach podstawowych 16 396 uczniów, w szkołach gimnazjalnych i oddziałach gimnazjalnych 2016 uczniów, a szkołach ponadpodstawowych 1090 uczniów. W sumie liczba uczniów uczęszczających na zajęcia z języka kaszubskiego wyniosła 20 030. Według danych Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30 września 2018 r. w roku szkolnym 2017/2018 języka kaszubskiego uczyło się: w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych 396 dzieci, w szkole specjalnych 6 uczniów, w szkołach podstawowych 18 285 uczniów, w szkołach gimnazjalnych i oddziałach gimnazjalnych 1032 uczniów, a szkołach ponadpodstawowych 1015 uczniów. W sumie liczba uczniów uczęszczających na zajęcia z języka kaszubskiego wyniosła 20 734.

Etnofilologia kaszubska

Etnofilologia kaszubska została uruchomiona na Uniwersytecie Gdańskim w 2014 r. Był to efekt starań władz Wydziału Filologicznego, grona naukowców-kaszubistów oraz środowiska zrzeszeniowego. W roku akademickim 2017/2018 po raz czwarty odbyła się rekrutacja na ten unikatowy w skali kraju kierunek. Niestety pierwsza rejestracja nie przyniosła oczekiwanych ilościowych efektów, ponieważ w pierwszym terminie zgłosiło się 15 osób, przy wymogu 25. Dzięki staraniom i interwencji prezesa ZKP udało się po raz kolejny uruchomić I rok studiów etnofilologicznych. Zgodnie z decyzją Rektora UG uruchomienie kierunku było możliwe przy zmniejszonej do 20 liczbie kandydatów. W roku akademickim 2018/2019 po raz piąty odbyła się rekrutacja na ten unikatowy w skali kraju kierunek. Niestety pierwsza oraz druga rejestracja nie przyniosła oczekiwanych ilościowych efektów, ponieważ zgłosiło się 21 osób, przy wymogu 25. Zgodnie z decyzją Rektora UG kierunek etnofilologia kaszubska nie został uruchomiony. Zostało wydane Oświadczenie Zarządu Głównego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w sprawie braku zgody władz Uniwersytetu Gdańskiego na uruchomienie kierunku etnofilologia kaszubska w roku akademickim 2018/19, gdzie zapisano m.in. „Decyzja jest szkodliwa dla społeczności kaszubskiej, a naszym zdaniem także dla samego Uniwersytetu Gdańskiego, dla którego spawy kaszubskie były zawsze ważne. Środowisko kaszubskie zostaje pozbawione możliwości realizacji swoich podstawowych praw do kształcenia na poziomie wyższym. Kierunek powstał dzięki wieloletnim staraniom przedstawicieli różnych środowisk kaszubskich, w tym Zrzeszenia, a na uniwersytecie został uruchomiony w roku akademickim 2014/15. Wówczas także liczba kandydatów nie osiągnęła progu 25 osób, ale kierunek został uruchomiony. Na europejskich uczelniach kierunki podobne do naszego prowadzone są „nawet dla jednego studenta”. W 2019 r. odbył się szereg spotkań Prezesa ZKP z władzami uniwersytetu, wydziału filologicznego dotyczących przyszłości kierunku etnofilologia. W roku akademickim 2019/2020 kierunek etnofilologia został uruchomiony. Zostało przyjętych 25 studentów. Senat UG w dniu 26 września 2019 roku zatwierdził program studiów dla kierunku studiów Etnofilologia kaszubska

W nowo opracowywanej Strategii Rozwoju i Misji UG, na wspólny wniosek ZKP wraz z innymi instytucjami kaszubskimi, Rektor Uniwersytetu Gdańskiego prof. Jerzy Gwizda zaproponował zamieszczenie następującego zapisu dotyczącego spraw kaszubskich ".....W zakresie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym rolą Uniwersytetu jest budowanie silnych więzi między nauką a społeczeństwem z wykorzystaniem nowych form współpracy oraz promowanie badań, innowacji i nauki zaangażowanej społecznie, a przez to przyczynianie się do rozwoju kluczowych kompetencji, odpowiadających potrzebom rynku pracy, gospodarki i państwa. Jest nią również upowszechnianie i pomnażanie narodowych i ogólnoludzkich dóbr kultury zarówno poprzez działalność badawczą jak i edukacyjną. Szczególnie istotny jest przy tym jej wymiar regionalny, przyczyniający się do wszechstronnego rozwoju kulturowego, społecznego i gospodarczego Kaszub i całego Pomorza. Misją Uniwersytetu Gdańskiego jest pełnienie ważnej roli w działaniach na rzecz ochrony i rozwoju języka kaszubskiego, propagowania myśli społecznej i politycznej regionu oraz szerzenia w społeczeństwie znajomości jego tradycji. Jest nią wreszcie utrwalanie postrzegania zdobyczy kultury jako ważnego atrybutu tożsamości narodowej i europejskiej....."

Skarbnica kaszubska

Kaszubski portal edukacyjny, działający od 2011 r., jest jedną z metod dbałości ZKP o zachowanie i rozwój języka kaszubskiego. Za jego pośrednictwem promujemy i wspieramy używanie języka kaszubskiego oraz upowszechniamy literaturę w języku kaszubskim wśród młodzieży i dorosłych. Portal jest również cennym elementem wspomagającym nauczanie języka kaszubskiego na wszystkich poziomach edukacji, począwszy od nauczania przedszkolnego, przez szkołę podstawową i średnią, po studia wyższe - etnofilologię kaszubską na Uniwersytecie Gdańskim oraz studia podyplomowe przygotowujące wykwalifikowane kadry nauczania języka kaszubskiego.

Portal udostępnia specjalnie wybrane informacje, źródła i materiały na temat języka, tradycji, historii oraz kultury kaszubskiej, będące cenną pomocą w nauce języka kaszubskiego w szkołach, na kursach językowych oraz studiach podyplomowych dla nauczycieli języka kaszubskiego. Skarbnica kaszubska stanowi zbiór materiałów pomocnych w nauce języka kaszubskiego i źródło fachowej wiedzy dla nauczycieli, studentów, uczniów i osób dorosłych uczących się języka. Portal sukcesywnie wzbogaca się o nowe materiały. Strona cieszy się też sporym zainteresowaniem jak na wąskie grono nauczycieli języka kaszubskiego oraz osób uczących się tego języka. Z wyników odwiedzin poszczególnych działów największym zainteresowaniem cieszą się materiały przeznaczone dla nauczycieli, tj. podręczniki, scenariusze oraz uchwały Rady Języka Kaszubskiego.

Konferencje metodyczne

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowiska nauczycielskiego, zorganizowało w 2017 r., 2018 r. 2019 r., dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, sześć konferencji oraz 3 seminaria dydaktyczno-metodyczne, poświęcone nauczaniu języka kaszubskiego. Konferencje i seminarium miały na celu pogłębienie wiedzy językowej i kulturalnej uczestników na temat etniczno-regionalnego dziedzictwa kulturalnego mającego istotny wpływ na etnogenezę i tożsamość grupy etnicznej, w kontekście wartości ogólnoludzkich, rozwijanie kreatywności i twórczości nauczycieli.

W 2017 r. pierwsza konferencja zorganizowana przez ZKP i Instytut Polonistyki AP odbyła się w kwietniu w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Spotkanie poświęcone było tematyce teatralnej i możliwościom wykorzystania form teatralnych w nauczaniu tego języka. W pierwszej części konferencji kilkudziesięciu nauczycieli obejrzało sztukę teatralną *Nawrócenie króla tirana* w wykonaniu uczniów ze szkoły podstawowej w Mojuszu. Przedstawienie wyreżyserowała Danuta Pioch. Następnie prof. Daniel Kalinowski,

przedstawił syntetycznie wiedzę na temat dostępnych w języku kaszubskim wydawnictw dotyczących dramatu, sztuk teatralnych, widowisk, podkreślając możliwości, jakie ze sobą niesie sztuka teatralna w nauczaniu. Zwrócił również uwagę na duży wybór kaszubskojęzycznych tekstów, dający olbrzymie możliwości adaptacyjne i interpretacyjne. Ten temat kontynuowała prof. Adela Kuik-Kalinowska, która pokazała, jak z powieści zrobić spektakl, czyli scenariusz krok po kroku. Swoimi artystycznymi doświadczeniami z uczestnikami konferencji podzielili się Mirosław Gliniecki, który mówił o technikach dramy w pracy nauczyciela i Michał Tramer prezentując możliwości teatru lalkowego w szkole. Po części wykładowej, regionaliści wzięli udział w przygotowanych dla nich warsztatach, które prowadzili doświadczeni edukatorzy. Drama i podstawowe techniki, realizacja tekstu, ruch sceniczny, lalka, pacynka, marionetka w teatrze szkolnym, emisja głosu, piosenka w przedstawieniu - to tematy przewodnie zajęć z Mirosławem Glinieckim (aktor, reżyser, Teatr STOP z Koszalina), Michałem Tramerem (Państwowy Teatr Lalki „Tęcza” ze Słupska) oraz Tomaszem Fopke (poeta, kompozytor, pisarz, tłumacz). We wrześniu 2017 r. na Uniwersytecie Gdańskim odbyła się kolejna konferencja dydaktyczno-metodyczna pt. *Język kaszubski w reformowanej szkole - wdrożenia i innowacje*, tym razem w partnerstwie z Centrum Języka i Kultury Kaszubskiej i Instytutem Filologii Polskiej UG. Frekwencja przerosta oczekiwania organizatorów. W wydarzeniu wzięło udział ponad 220 nauczycieli języka regionalnego. Ten rok szkolny to czas wprowadzenia reformy edukacji, stąd też program konferencji podyktowany był zmianami w nauczaniu języka kaszubskiego. Nauczyciele wysłuchali referatu prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego, który mówił o edukacji w warunkach niepewności. Podkreślał, jakie to niesie za sobą ryzyka, wyzwania i jaka jest duża odpowiedzialność osób związanych z edukacją, aby nie przekreślić wielu lat ciężkiej edukacyjnej pracy. Natomiast dr Justyna Pomierska omówiła funkcję języka kaszubskiego na tle innych językowych przedmiotów szkolnych. Kolejnym punktem spotkania, który wzbudził duże zainteresowanie, było omówienie aktualnego stanu prawnego nauczania języka kaszubskiego w szkole. Szczególną uwagę nauczycieli, dyrektorów, przedstawicieli organów prowadzących, prelegentki Lucyna Radziwińska i Danuta Pioch zwróciły m.in. na nowe Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. *w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności postępującej się językiem regionalnym* (Dz. U z 2017 r., poz. 1627), na podstawie którego organizuje się nauczanie języka kaszubskiego w szkole. W dokumencie jest mowa m.in. o formie prowadzenia zajęć, zasadach organizowania grup, liczbie godzin, ocenianiu. Podczas konferencji dużo uwagi poświęcono również zmianie dotyczącej nauczania języka kaszubskiego - mianowicie nowej podstawie programowej, która obowiązuje w roku szkolnym 2017/2018 w klasach I, IV, VII szkoły podstawowej oraz w klasie I branżowej szkoły I stopnia. Nauczyciele mieli okazję zapoznać się z propozycją autorskiego programu nauczania dla klas I-VIII *Gôdóm i pisać pò kaszëbskù* do nowej podstawy programowej dla szkoły podstawowej, który zaprezentowała Danuta Pioch. Propozycję autorskiego programu nauczania dla klas IV i VIII *Na Kaszëbach* do nowej podstawy programowej dla szkoły podstawowej przedstawiła Emilia Maszke. Natomiast Felicja Baska-Borzyszkowska omówiła propozycję programu nauczania do szkoły ponadpodstawowej *Jô w Kaszëbsczi, Kaszëbskô w swiece* do nowej podstawy programowej, która w liceach i technikach obowiązywać będzie od roku szkolnego 2019/2020. Zaprezentowane programy nauczania, za zgodą autorek, zostały zamieszczone na www.skarbnicakaszubska.pl, portalu edukacyjnym prowadzonym przez ZKP. Istotną rolę w dniu konferencji odegrała część warsztatowa. Wszystkie warsztaty przygotowane

zostały z myślą o wykorzystaniu nabytych umiejętności podczas prowadzenia lekcji kaszubskiego. Zajęcia przygotowała kadra dydaktyczna Uniwersytetu Gdańskiego: dr Ewa Andrzejewska, dr Mariola Bogucka, dr Magdalena Wawrzyniak-Śliwska oraz nauczyciele języka kaszubskiego Felicja Baska-Borzyszkowska, Lucyna Sorn i Elżbieta Pryczkowska. Podczas warsztatów kaszubszy pedagodzy poznawali innowacyjne metody, pozwalające na uatrakcyjnienie lekcji języka kaszubskiego. W listopadzie 2017 r. odbyło się seminarium metodyczne poświęcone metodyce nauczania języka kaszubskiego w szkole ponadpodstawowej. Seminarium w Kaszubskim Liceum Ogólnokształcącym w Brusach poprowadziła nauczycielka języka kaszubskiego, autorka podręczników do szkół ponadpodstawowych - Felicja Baska-Borzyszkowska. Podczas warsztatów kaszubszy pedagodzy poznawali nowe, innowacyjne metody, pozwalające na uatrakcyjnienie lekcji języka kaszubskiego. Konferencje jak seminarium metodyczno-dydaktyczne, były inspirującymi spotkaniami nauczycieli ze środowiska kaszubskiego, pozwalającymi na wymianę cennych doświadczeń, a także na tworzenie nowych pomysłów. Podczas spotkań nauczyciele otrzymali publikację z materiałami edukacyjnymi pt. *Dylematy edukacyjne. Z Kaszubami i Pomorzem na pierwszym planie* autorstwa prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego.

W 2018 r. pierwsza konferencja zorganizowana przez ZKP i Instytut Polonistyki AP odbyła się w kwietniu w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Spotkanie poświęcone było kaszubskiej literaturze, a konkretnie lekturom zawartym w nowej podstawie programowej dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W pierwszej części konferencji nauczyciele wysłuchali wykładu prof. Daniela Kalinowskiego o najnowszej literaturze dla dzieci i młodzieży. Temat literatury kontynuowała prof. Adela Kuik-Kalinowska, która przybliżyła literaturę kaszubską od 1989 r. pokazując możliwości interpretacyjne utworów zawartych w lekturach dla klas IV-VIII szkół podstawowych. Natomiast Felicja Baska-Borzyszkowska omówiła literaturę interpretowaną, analizowaną na lekcjach języka kaszubskiego w szkołach ponadpodstawowych, zwracając szczególną uwagę na zawarte w niej bogactwo treści i motywów. Po części wykładowej, regionaliści wzięli udział w przygotowanych dla nich warsztatach, które prowadzili autorzy książek dla najmłodszych: Tomasz Fopke, Janusz Mamelski oraz Marzena Dembek. Podczas warsztatów kaszubszy pedagodzy poznawali innowacyjne metody, pozwalające na uatrakcyjnienie lekcji języka kaszubskiego. We wrześniu 2018 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego odbyła się kolejna konferencja pt. *Muzea w dydaktyce języka kaszubskiego* zorganizowana przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oraz Centrum Języka i Kultury Kaszubskiej w Instytucie Filologii Polskiej. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem. Spotkanie poświęcone było muzeom w dydaktyce szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki nauczania języka kaszubskiego. Uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać referatów plenarnych wygłoszonych m.in. przez: prof. Annę Kwaśniewską (Instytut Archeologii i Etnologii UG) *Muzeum jako przestrzeń edukacji*; dr Beatę Kapela-Bagińską (Instytut Filologii Polskiej UG) *Metoda przekładu intersemiotycznego a rozumienie tekstu*; dr Justynę Pomierską (Centrum Języka i Kultury Kaszubskiej UG) *Znaczenie nauki w terenie dla "języka kaszubskiego" jako przedmiotu*. Podczas drugiej części zatytułowanej *Archipelag Muzeów Pomorza* przedstawiciele poszczególnych muzeów opowiedzieli o skarbach ukrytych w ich placówkach, udowadniając, że czasy muzealnych wędrówek od gabloty do gabloty wyraźnie odeszły do lamusa. Dziś spotkanie z przeszłością przypomina bardziej ekscytującą podróż w czasie. Uczestnicy konferencji zapoznali się z bardzo bogatą i różnorodną ofertą edukacyjną następujących muzeów: Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie; Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach; Muzeum Kaszubskie im. Franciszka Tredera w Kartuzach; Muzeum Gdańska; Muzeum Narodowe w Gdańsku; Muzeum Miasta Gdyni;

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku; Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni; Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach; Muzeum Historyczno-Etnograficzne im. Juliana Rydzkowskiego w Chojnicach; Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku; Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie. W listopadzie 2018 r. odbyło się seminarium metodyczne poświęcone metodyce nauczania języka kaszubskiego w szkole ponadpodstawowej. Wykłady plenarne dotyczyły podstawy programowej, metod pracy w szkole ponadpodstawowej. Podczas listopadowego seminarium organizatorzy główny nacisk położyli na zajęcia warsztatowe skierowane do nauczycieli pracujących z uczniami starszymi. Warsztaty dotyczyły m.in. gramatyki, tłumaczeń, zasobów internetowych, lekcji muzealnych. Podczas warsztatów kaszubscy pedagodzy poznawali nowe, innowacyjne metody, pozwalające na uatrakcyjnienie lekcji języka kaszubskiego. Konferencje jak seminarium metodyczno-dydaktyczne, były inspirującymi spotkaniami nauczycieli-kaszubistów, pozwalającymi na wymianę cennych doświadczeń, a także na tworzenie nowych pomysłów. Podczas spotkań nauczyciele otrzymali materiały edukacyjne.

W 2019 r. pierwsza konferencja pt. *Film jako narzędzie pracy i zabawa w szkole* zorganizowana przez ZKP i Instytut Polonistyki AP odbyła się w maju w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Spotkanie poświęcone było filmowi o Kaszubach. W pierwszej części konferencji nauczyciele wystuchali wykładów prof. Daniela Kalinowskiego o filmach po kaszubsku i o Kaszubach, Piotra Zatonia, który omówił prace nad filmem - od pomysłu po realizację. Natomiast Lucyna Radziwińska przybliżyła uczestnikom portal Wirtualne Kaszuby, w którym nauczyciele znajdą wiele ciekawych filmów edukacyjnych, popularno-naukowych o literaturze, historii, kulturze, przyrodzie kaszubskiej. Po części wykładowej, regionaliści wzięli udział w przygotowanych dla nich warsztatach zatytułowanych *Jak stworzyć opowieść*, które prowadzili znawcy filmowego tematu: Piotr Zatoń (filmowiec, fotograf), Ewelina Karczewska (scenarzystka) i Barbara Liedtke-Kątnik (psycholog). Na swoich warsztatach próbowali razem z nauczycielami znaleźć odpowiedź na pytania *Jak pytać, żeby Ci opowiedzieli - rozmowa z bohaterem reportażu filmowego; Jak zapisać opowieść - przygotowanie scenariusza filmowego; Jak sfilmować, żeby dobrze się oglądało - techniczne aspekty realizacji filmów*. Podczas warsztatów pedagodzy poznawali innowacyjne metody, pozwalające na uatrakcyjnienie lekcji języka kaszubskiego. We wrześniu 2019 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego odbyła się kolejna konferencja pt. *Ùczbòwniczi do kaszëbszczégò. Warsztat pracy kaszubisty* zorganizowana przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Centrum Języka i Kultury Kaszubskiej oraz Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać referatów plenarnych wygłoszonych m.in. dr Ewę Andrzejewską, *Podręcznik pod lupą - metodyczne propozycje autorów a potrzeby i oczekiwania nauczycieli*; dr Justynę Pomierską *Podręcznik przez pryzmat podstawy programowej „Język regionalny - język kaszubski”* oraz Danutę Pioch *Podręcznik a inne pomoce dydaktyczne*. Istotną rolę w dniu konferencji odegrała część warsztatowa. Wszystkie warsztaty przygotowane zostały z myślą o wykorzystaniu nabytych umiejętności podczas prowadzenia lekcji kaszubskiego. Zajęcia przygotowały i poprowadziły nauczycielki języka kaszubskiego i nade wszystko autorki podręczników do nauki języka kaszubskiego: Felicja Baska-Borzyszkowska, Emilia Maszke, Elżbieta Ryczkowska, Lucyna Sorn i Jaromira Ladudda. Warsztaty zatytułowane „Nauczyciele - nauczycielom” były inspirującym spotkaniem nauczycieli-kaszubistów, pozwalającym na wymianę cennych doświadczeń, a także na tworzenie nowych pomysłów. Podczas spotkań nauczyciele otrzymali materiały edukacyjne.

Zespół Orzekający o znajomości języka kaszubskiego działał w latach 2016-2019 w oparciu o dwa regulaminy:

1/ *Regulamin egzaminu* przed Zespołem Orzekającym o znajomości języka kaszubskiego na potrzeby nauczania lub prowadzenia zajęć w szkołach i przedszkolach - zatwierdzony przez ZG ZKP na posiedzeniu 22 kwietnia 2017

2/ *Regulamin egzaminu* przed Zespołem Orzekającym o znajomości języka kaszubskiego na potrzeby osób zatrudnionych w jednostkach administracji publicznej i innych podmiotach oraz dla pozostałych zainteresowanych - zatwierdzony przez ZG ZKP na posiedzeniu w dniu 22 kwietnia 2016 r.

Zespół pracował w składzie: prof. Marek Cybulski - przewodniczący, członkowie: dr Małgorzata Klinkosz, Danuta Pioch, Wanda Lew-Kiedrowska, Bożena Ugowska, Tomasz Fopke, Iwona Makurat, Janusz Mameliski, Lucyna Radziwińska, Dariusz Majkowski. Zespół powołany został na mocy uchwały nr 2/2017 ZGZKP z dnia 22.04.2017 r.

W 2017 r. przeprowadzono 3 egzaminy ze znajomości języka kaszubskiego, do których przystąpiło 87 osób w tym 2 osoby nie uzyskały minimalnej punktacji i nie zdały egzaminu. Wystawiono 93 zaświadczeń, w tym 8 zaświadczeń ważnych 5 lat, 36 zaświadczeń ważnych 3 lata oraz 22 zaświadczeń ważnych 1 rok, 8 zaświadczeń bezterminowych oraz 19 zaświadczeń bez orzekania terminu ważności (uchwała ZO 14.12.2016) dla osób, które ukończyły studia podyplomowe w Akademii Pomorskiej Słupsku.

W 2018 r. przeprowadzono 3 egzaminy ze znajomości języka kaszubskiego, do których przystąpiło 58 osób, w tym 2 osoby nie uzyskały minimalnej punktacji i nie zdały egzaminu. Wystawiono 56 zaświadczeń, w tym 11 zaświadczeń ważnych 5 lat, 29 zaświadczeń ważnych 3 lata oraz 16 zaświadczeń ważnych 1 rok.

W 2019 r. (do sierpnia) przeprowadzono 3 egzaminy ze znajomości języka kaszubskiego, do których przystąpiło 35 osób (w tym 2 słuchaczy studiów podyplomowych na AP). Wystawiono 48 zaświadczeń, w tym 12 zaświadczeń ważnych 5 lat, 13 zaświadczeń ważnych 3 lata oraz 8 zaświadczeń ważnych 1 rok oraz 15 zaświadczeń bezterminowych dla osób, które ukończyły studia podyplomowe w Akademii Pomorskiej Słupsku (p. IV.8 Regulaminu).

Letnia szkoła języka kaszubskiego, kultury i historii Kaszub

To efektywny kurs, podczas którego - dzięki połączeniu wiedzy teoretycznej i warsztatowej - można doskonalić swoje kompetencje językowe i zagłębić się w żywej kulturze kaszubskiej. Kurs trwa przez 2 tygodnie i odbywa się w okolicach Szymbarka i Wieżycy. Lekcje odbywały się od 8.30 do 13.30 i prowadzone były przez doświadczonych nauczycieli języka kaszubskiego. Popołudnia były poświęcone na wykłady i spotkania dotyczące historii, literatury i kultury Kaszub, a także na wyjazdy studyjne. Wykłady prowadzone były w języku kaszubskim. Uczestnicy Letniej Szkoły odwiedzili ważne dla tożsamości regionu miejsca i mieli okazję poznać wielu współczesnych animatorów życia kulturalnego i literackiego na Kaszubach. Przedsięwzięcie to miało na celu nie tylko wzmocnienie kompetencji językowych w zakresie kaszubszczyzny, ale także przedstawienie kontekstu kulturowego, w jakim jest ona osadzona.

III edycja odbywała się w dniach 26 czerwca do 9 lipca 2017 r. Zajęcia prowadzone były przez Iwonę Makurat i Edytę Giermek-Jankowską (grupa początkująca), Tomasza Fopke oraz Dariusza Majkowskiego (grupa zaawansowana).

IV edycja odbywała się w dniach 2 do 14 lipca 2018 r. Zajęcia prowadzone były przez Iwonę Makurat i Edytę Giermek-Jankowską (grupa początkująca), Dariusza Majkowskiego (grupa zaawansowana).

V edycja odbywała się w dniach 1 do 13 lipca 2019 r. Zajęcia prowadzone były przez Paulinę Węsierską (grupa początkująca), Dariusza Majkowskiego oraz Iwonę Makurat (grupa zaawansowana).

Dyktando Kaszubskie „Królewionka w Pałacu”

To konkurs pisowni języka kaszubskiego, stanowiącego unikatowy element kultury narodowej - jedyny regionalny język w Polsce. Dyktando Kaszubskie jest jednym z najważniejszych edukacyjnych wydarzeń na Pomorzu przyciągające co roku ponad 200 uczestników w różnych kategoriach wiekowych - od pierwszej klasy szkoły podstawowej po dorosłych amatorów i specjalistów. Wydarzenie jest realizowane w celu podtrzymywania znajomości języka kaszubskiego, promowania twórczości kaszubskich pisarzy, zwiększania zainteresowania rodłą mową. W dyktandzie biorą udział uczniowie szkół podstawowych, średnich oraz osoby dorosłe, którzy przydzielani są do jednej z 6-7 kategorii.

XVI edycja odbyła się 4 listopada 2017 r. w Szkole Podstawowej w Bojanie (ul. Wybickiego 38).

XVII edycja odbyła 13 października 2018 r. w Zespole Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego w Kolbudach (ul. Wybickiego 33).

XVIII edycja odbędzie się 5 października 2019 r. w Szkole Podstawowej nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Słupsku (ul. Henryka Pobożnego 2). Dyktando jest organizowane przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

IV. DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU ZE SFERĄ KULTURALNĄ

Dzień Jedności Kaszubów

Wydarzenie jest organizowane od 2003 r., co roku w innym zakątku regionu, na pamiątkę pierwszej pisemnej wzmianki o Kaszubach, pochodzącej z bulli papieża Grzegorza IX z 19 marca 1238 r.

XIV Dzień Jedności Kaszubów odbył się 19 marca 2017 r. w Chmielnie. Obchody zainaugurowano wspólną mszą świętą w kościele pw. św. Piotra i Pawła, a po niej barwny korowód przemaszerował do Zespołu Szkół. Oprócz kibicowania przy biciu rekordu goście Dnia Jedności Kaszubów mieli możliwość zapoznania się z wystawami rękodzieła w ramach kiermaszu twórców ludowych oraz specjatami kuchni kaszubskiej, które można było nabyć na stoiskach Kół Gospodyń Wiejskich. Wydarzeniu towarzyszyły również liczne występy zespołów lokalnych oraz turniej gry w kaszubską baškę. Od 11 lat głównym punktem imprezy jest bicie rekordu w jednoczesnej grze na akordeonach. W 2017 r. wzięło udział 351 muzyków, którzy wykonali kaszubskie melodie oraz hymn kaszubski, pod batutą Pawła Nowaka, co niestety nie starczyło do pobicia rekordu sprzed roku ustanowionego w Bojanie. Główny dyrygent przygotował również wystawę swojej kolekcji akordeonów, na której zaprezentował kilkadziesiąt instrumentów pochodzących z różnych zakątków Europy oraz innych części świata.

XV Dzień Jedności Kaszubów odbył się 18 marca 2018 r. w Kosakowie. Kaszubi obchodzili 780. rocznicę pierwszej pisemnej wzmianki o naszym regionie. Obchody zainaugurowano wspólną mszą świętą w kościele pw. św. Antoniego Padewskiego, a po której barwny korowód przemaszerował do Centrum Edukacyjno-Sportowego w Kosakowie. Wydarzeniu towarzyszyły liczne atrakcje: występy zespołów regionalnych, kiermasz twórców ludowych, turniej gry w kaszubską baškę oraz stoiska z kaszubskimi przysmakami Koła Gospodyń Wiejskich. Od 12 lat głównym punktem imprezy jest bicie rekordu w jednoczesnej grze na akordeonach. W 2018 r. na imprezę przybyło 276 muzyków, którzy wykonali kaszubskie melodie oraz hymn kaszubski, pod batutą Pawła Nowaka. Główny dyrygent, jak co roku, przygotował wystawę swojej kolekcji akordeonów.

XVI Dzień Jedności Kaszubów odbył się 23 marca 2019 r. w Żukowie. Kaszubi z różnych stron Pomorza i nie tylko przyjechali w sobotę do Żukowa wspólnie świętować swoją jedność. Obchody zainaugurowano wspólną mszą świętą w kościele pw. Miłosierdzia Bożego pod przewodnictwem Biskup Pomocniczego Archidiecezji Gdańskiej ks. Zbigniewa Zielińskiego. Stamtąd kaszubski korowód z wieloma pocztami sztandarowymi wyruszył do hali przy Szkole Podstawowej nr 2 w Żukowie. W szkole czekało na uczestników wydarzenia wiele atrakcji: liczne stoiska produktów regionalnych, wystawy i ekspozycje, warsztaty dla najmłodszych, pokaz filmu Przygody Remusa oraz turniej gry w Baškę. Podczas Dnia Jedności Kaszubów tradycyjnie dokonano próby pobicia rekordu w jednoczesnej grze na akordeonie. Nad grą oraz jakością wykonania czuwał znany akordeonista, współtwórca Muzeum Akordeonu w Kościerzynie - Paweł Nowak. Niestety nie udało się pobić rekordu. W Żukowie zagrało 327 akordeonistów

Zjazd Kaszubów

XIX Zjazd Kaszubów odbył się 1 lipca 2017 r. w Rumi. Kilka tysięcy Kaszubów z najdalszych zakątków naszego regionu oraz zza oceanu w Rumi świętowało zjednoczenie Kaszub w granicach jednego województwa. Wydarzenie otworzył przyjazd pociągu „Transscassubia”, który zabrał uczestników Zjazdu z wielu kaszubskich miejscowości - m.in. Chojnic, Lipusza, Kościerzyny, Wieżycy, Somonina, Żukowa czy Gdyni. Na rumskim dworcu na podróżnych oczekiwała liczna grupa mieszkańców i gości. Po połączeniu z pasażerami pociągu stworzyli oni barwny pochód liczący ponad tysiąc osób, który przemaszerował ulicami do Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Wspomożenia Wiernych. W świątyni odbyła się uroczysta msza święta. Po jej zakończeniu uczestnicy udali się do Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, gdzie zlokalizowana została przestrzeń festiwalowa. Na scenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego prof. Edmund Wittbrodt oraz burmistrz Rumi Michał Pasieczny w towarzystwie marszałka województwa pomorskiego Mieczysława Struka, wicestarosty wejherowskiego Witolda Reclafa, a także przedstawiciele władz samorządowych i Archidiecezji Gdańskiej z bp. Zbigniewem Zielińskim dokonali uroczystego otwarcia XIX Światowego Zjazdu Kaszubów. Oficjalne otwarcie uświetniło wręczenie legitymacji członkowskich Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Kaszubom mieszkającym w Kanadzie. Odebrał je Dawid Szulist na co dzień mieszkający w kanadyjskiej prowincji Ontario. Za pomocą specjalnego drona wykonano także pamiątkową fotografię wszystkich uczestników Zjazdu. Na scenie głównej wystąpiły m.in. zespoły Damroka i Fucus, a także znana mieszkańcom Kaszub Weronika Korthals. Uczestnicy mogli usłyszeć finalistów projektu „Rumski wokół” - zaprezentowali oni utwory Marka Grechuty. Z kolei na drugiej scenie przy Miejskim Domu Kultury w Rumi opanowana została przez wykonawców muzyki ludowej. Przed widownią zaprezentowały się m.in. Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca Bytów, Kapela Kaszubska Manijôcë, Czarne Kapelusze, Fala i Chór Rumianie. Na scenie głównej wystąpiły również dwie krajowe gwiazdy Monika Lewczuk oraz Kamil Bednarek. Ponadto na całe popołudnie hala Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji zamieniła się w arenę zmagania specjalistów od kaszubskiej baški, czyli gry karcianej, która wśród Kaszubów znana jest przynajmniej od XIX wieku. Tuż przy Dworcu pod Lipami zorganizowano mini-zoo i strefę dla dzieci. Wyjątkową pamiątką po XIX Światowym Zjeździe Kaszubów pozostanie odsłonięty w jego trakcie, obelisk biskupa Konstantyna Dominika. Wzniesiono go z inicjatywy oddziału Akcji Katolickiej przy Parafii p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego oraz Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego oddziału w Rumi. Znajduje się on przy ulicy Kościelnej.

XX Zjazd Kaszubów odbył się 7 lipca 2018 r. w Luzinie. Kilka tysięcy Kaszubów przybyło tego dnia do Luzina. Głównym miejscem wydarzeń tegorocznego Zjazdu były obiekty Gminnego Ośrodka Sportu,

Rekreacji i Turystyki w Luzinie oraz Szkoła Podstawowa nr 2 im. prof. Gerarda Labudy. Na boisku wydzielono osobną strefę, gdzie znajdowały dwie sceny oraz dziesiątki stoisk regionalnych z kaszubskimi wydawnictwami, wyrobami artystów ludowych oraz licznymi smakołykami lokalnej kuchni. Transcassubia tradycyjnie i w tym roku przywiozła większą część przybyłych gości do miejscowości organizatora Zjazdu. Uroczystości rozpoczęły się od mszy św. w parafialnym kościele pw. św. Wawrzyńca celebrowanej przez ks. biskupa Zbigniewa Zielińskiego, w obecności gospodarzy Zjazdu: prezesa Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego prof. Edmunda Wittbrodta, wójta Gminy Luzino Jarostawa Wejera, współorganizatorów marszałka województwa pomorskiego Mieczysława Struka i starosty wejherowskiego Gabrieli Lisius oraz specjalnych gości: Prezydenta RP Andrzeja Dudy, byłego premiera Jerzego Buzka oraz wiceministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Jarostawa Sellina. Po mszy świętej Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej złożył kwiaty przy tablicy upamiętniającej „Marsz śmierci” oraz dokonał odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej profesorowi Gerardowi Labudzie, niezwyktemu Kaszubie, wybitnemu historykowi oraz mediewiście, który edukację rozpoczynał w Luzinie. Następnie nastąpiło uroczyste otwarcie XX Zjazdu Kaszubów. Po części oficjalnej zjazdowa scena rozbrzmiała wspaniałą kaszubską muzyką, zarówno tą tradycyjną jak i współczesną. Na binie wystąpili: Weronika Korthals, Ewelina Pobłocka, Kapela Ciupaga, Zespół Zgrywańce, Zespół Fucus, Black Biceps, Kaszubski Zespół Pieśni i tańca "Sierakowice". W czasie koncertów goście mieli możliwość zapoznania się z literaturą regionalną, zakupu kaszubskich pamiątek, gadżetów, wydawnictw. Nie zabrakło również kaszubskich smakołyków tj. różnego rodzaju miodów czy pysznych ciast. Podczas wydarzenia odbyły się Mistrzostwa Świata Kaszubów w piłkę nożną, w których wzięły udział 22 drużyny, jak i również tradycyjnie Turniej Baśki Kaszubskiej.

XXI Zjazd Kaszubów odbył się 6 lipca 2019 r. w Chojnicach. Co chojnickiego Parku Tysiąclecia przybyli Kaszubi z regionu, jak i dalszych zakątków świata, aby jak co roku wspólnie świętować włączenie ich „małej ojczyzny” w ramy województwa pomorskiego. Był to również czas chwalenia się bogatą kulturą, historią oraz tradycją. Na wydarzenie przybywają ludzie z różnych stron Polski, którzy nie mają kaszubskich korzeni, lecz są zafascynowani dziedzictwem kulturowym regionu. Po nabożeństwie korowód, prowadzony przez poczty sztandarowe oddziałów Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, wyruszył w kierunku Parku Tysiąclecia. Uroczyste otwarcie XXI Zjazdu Kaszubów odbyło się na scenie, gdzie prof. Edmund Wittbrodt podziękował za pomoc w organizacji wydarzenia władzom samorządowym oraz lokalnemu oddziałowi Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiemu na czele z panią prezes Janiną Kosiedowską. Prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w swojej przemowie nawiązał do dwóch rocznic - powrotu Zjazdu Kaszubów po dwóch dekadach do Chojnic, miejsca, gdzie wszystko się zaczęło oraz 30-tej rocznicy pierwszych po II wojnie światowej wolnych wyborów do Senatu oraz częściowo wolnych do Sejmu. Podkreślił również wielki wpływ ustawy samorządowej z 1998 r. na rozwój regionu pomorskiego oraz samych Chojnic. Po zakończeniu części oficjalnej przyszedł czas na rozpoczęcie bloku artystycznego, który ze sceny prowadzili Anna Cupa, nauczycielka języka kaszubskiego i absolwentka etnofilologii kaszubskiej oraz Roman Guzelak, prezes Promocji Regionu Chojnickiego. Na część artystyczną złożyły się występy kaszubskich zespołów pieśni i tańca, jednak nie zabrakło również rockowych, Wądzébôczki z Brus, oraz szantowych akcentów w postaci zespołów „Mitra” oraz „Ciagle na fali” . Na koniec energetyczny koncert zapewniła publiczności formacja „Bubliczki”, wprowadzając widownię w folkowo-bałkański klimat.

III Pelpliński Areopag *Dziedzictwo diecezji chełmińskiej na Pomorzu*

W dniach 12-13 maja 2017 r w Bibliotece Diecezjalnej w Pelplinie zebrali się przedstawiciele pomorskiego duchowieństwa z Biskupem Pelplińskim dr. Ryszardem Kasyną na czele, członkowie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego z prezesem prof. Edmundem Wittbrodtem oraz miłośnicy Pomorza z różnych stron tego regionu. Spotkanie rozpoczęło się od wykładu ks. prof. Anastazego Nadolnego z WSD w Pelplinie, który przybliżył słuchaczom dzieje utworzenia i organizacji Diecezji Pelplińskiej. Profesor przypomniał m.in. pastoralne założenia reformy Jana Pawła II z 25 marca 1992 r. reorganizującej Kościoł w Polsce. Następnie Bożena Ugowska reprezentująca Radę Języka Kaszubskiego zaprezentowała historię rozwoju i popularyzacji nabożeństw w języku kaszubskim na obszarze dawnej diecezji chełmińskiej. Zwróciła uwagę na istotne znaczenie kapłanów, którzy jako pierwsi odważyli się odprawiać msze z kaszubską liturgią słowa, jak ks. Franciszek Grucza, ks. Marian Miotk, ks. Bogusław Głodowski. Podkreśliła też dorobek Klubu Studentów Kaszubów działającego przy pelplińskim WSD oraz przypomniała tłumaczenia Pisma Świętego i ksiąg liturgicznych na język kaszubski. W sobotę 13 maja uczestnicy wysłuchali pięciu referatów. W porannej sesji: *Posoborowe projekty reformy struktur kościelnych w Polsce w latach 60. i 70. XX wieku* (dr Michał Białkowski z UMK w Toruniu) i *Aksjologiczne dylematy współczesnego Kościoła w Polsce* (ks. prof. Henryk Skorowski z UKSW w Warszawie), natomiast podczas południowych obrad: *Ruchy i stowarzyszenia katolickie w diecezji chełmińskiej*, a następnie *W diecezji toruńskiej: historia, terażniejszość i przyszłość* (prof. dr hab. Waldemar Rozynkowski z UMK), *Biskupi chełmińscy drugiej połowy XIX wieku i początku XX wieku wobec spraw narodowościowych na Pomorzu Gdańskim* (Józef Belgrau z ZKP oddział w Żukowie). Patronat honorowy nad wydarzeniem sprawowali: Biskup Pelpliński dr Ryszard Kasyna oraz Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk. Organizatorami byli: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Kuria Diecezjalna Pelplińska i Wydział Teologiczny UMK w Toruniu.

IV Pelpliński Areopag *Dziedzictwo diecezji chełmińskiej na Pomorzu*

W dniach 24-25 lutego 2018 r. w Pelplinie odbył się IV Pelpliński Areopag *Dziedzictwo diecezji chełmińskiej na Pomorzu*. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele pomorskiego duchowieństwa z Biskupem Pelplińskim dr. Ryszardem Kasyną na czele, członkowie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego z prezesem prof. Edmundem Wittbrodtem oraz miłośnicy Pomorza z różnych stron tego regionu. Całodniową konferencję w Bibliotece Diecezjalnej w Pelplinie rozpoczął biskup Ryszard Kasyna. Hierarcha podkreślił wagę i aktualność wybranego tematu tegorocznego spotkania. Bp Kasyna zauważył, że zagadnienie miłości ojczyzny podjęta w ubiegłym roku Konferencja Episkopatu Polski wydając specjalny dokument pod nazwą: *Chrześcijański kształt patriotyzmu*. Przypomniał również, że pelplińskie sympozjum pozwala pogłębić rozumienie ojczyzny poprzez „umiłowanie rodzimej kultury, języka, tradycji, ale również ofiarne i solidarne dbanie kolejnych pokoleń o dobro wspólne”. Biskup dodał, że chrześcijańska perspektywa każe realizować patriotyzm „poprzez postawę służby, troski, ale również odpowiedzialności za potrzeby i losy konkretnego człowieka”. Wprowadzając w konferencję z ramienia współorganizatorów prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego prof. Edmund Wittbrodt zauważył, że silnie zakorzenieni na Pomorzu Kaszubi pielęgnują „dziedzictwo regionu, tożsamość narodową, a także edukację i kulturę”. „Pragniemy kulturowe wartości przenieść z przeszłości w przyszłość”, dodał mówca. Podkreślił, że miłość do ojczyzny to troska także innych regionów Pomorza, w tym Kociewia i Borów Tucholskich o polską tożsamość. Edmund Wittbrodt przypomniał, że w roku setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości „ogromnie ważne jest patrzenie na tę rocznicę przez małe i wielką ojczyznę”. Prelekcje i dyskusje odbywały się w trzech panelach. Na pierwszy z nich złożyły się wykłady: ks. prof. Mirosława Mroza o tożsamości religijnej i tożsamości narodowej, dr. Michała Kargula o pomorskich tożsamościach regionalnych jako formach nowoczesnego patriotyzmu. Drugi panel stanowiły prelekcje: ks. dr. hab. Wiesława Łużyńskiego o rodzinie jako społeczności pośredniej, ks. dr. Jarosława Lisica na temat wychowania do patriotyzmu w nauczaniu, abp. Sławoja Leszka Głodzia oraz Józefa Belgraua o edukacji regionalnej jako drodze do miłości małej ojczyzny. IV Areopag Pelpliński zamknięty wykłady: ks.

dr. Ireneusza Smaglińskiego o miłości ojczyzny jako wspólnoty naturalnej w nauczaniu św. Jana Pawła II do Polaków, ks. dr. Wiesława Szucy o duszpasterzu i patriotcie sprzed stu lat ks. Alfonsie Szulcu oraz dr. Krzysztofa Kordy o legendarnym na Pomorzu ks. Józefie Wryczy. Każdorazowy Areopag Pelpliński organizuje Kuria Diecezjalna Pelplińska, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oraz Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Uczestniczą w nim świeccy i duchowni zainteresowani szeroko rozumianą kulturą Pomorza.

Inicjatywa Aktywne Kaszuby

2017 - Konkurs plastyczny pt. *Tajemnice świata światów - inspiracje twórczością Józefa Chełmowskiego*. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie i Stowarzyszenie Trefl Pomorze w ramach wspólnej inicjatywy *Aktywne Kaszuby* zorganizowały po raz drugi konkurs plastyczny dla dzieci uczących się języka kaszubskiego, którego głównym celem było poszerzanie wiedzy o małej ojczyźnie, jak również integracja dzieci i młodzieży interesującej się swoim regionem. Organizatorzy konkursu zwrócili szczególną uwagę na propagowanie i rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży, a także propagowanie zdrowego trybu życia, w szczególności aktywności fizycznej, stąd wyniki konkursu zostały ogłoszone podczas meczu drużyny Atom Trefl Sopot w Ergo Arenie w Gdańsku. Tematyka konkursu dotyczyła artysty, malarza, rzeźbiarza, filozofa ludowego - Józefa Chełmowskiego, ogłoszonego przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie patronem roku 2017. W swych niezwykle oryginalnych pracach artysta poruszał zagadnienia filozoficzne, moralne, zawierające treści związane z ludzkim losem, regionalne, polityczne, historyczno-patriotyczne, sakralne. Druga edycja konkursu plastycznego skierowanego do dzieci uczących się języka kaszubskiego przerosła najśmielsze oczekiwania organizatorów. W ramach konkursu wpłynęło 881 prac z 246 szkół z terenu województwa pomorskiego, w których nauczany jest język kaszubski. Prace zostały ocenione przez jury, którego przewodniczącym był dr Tomasz Siemiński (dyrektor Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie). Wyniki konkursu zostały ogłoszone podczas meczu siatkówki kobiet w Ergo Arenie. Dzięki współpracy Stowarzyszenia Trefl Pomorze i Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego na to meczowe spotkanie dotarły tysiące uczniów pomorskich szkół, którzy uczą się na co dzień języka kaszubskiego. Ich udział był zwieńczeniem konkursu plastycznego w ramach inicjatywy *Aktywne Kaszuby*. Tego dnia do Ergo Areny przybyło 6088 uczniów z 137 kaszubskich szkół, którzy wspólnie z fanami wspierającymi sopocki zespół stworzyli na trybunach znakomitą atmosferę i ustanowili nieosiągalny dla innych wynik - 9 137 widzów na meczu siatkówki żeńskiej w Polsce.

2018 - Konkurs plastyczny pt. *100-lecie odzyskania niepodległości Polski. Franciszek Kręcki - pomorski bohater Niepodległej* Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie i Stowarzyszenie Trefl Pomorze w ramach wspólnej inicjatywy *Aktywne Kaszuby* zorganizowały po raz trzeci konkurs plastyczny dla dzieci uczących się języka kaszubskiego, którego głównym celem było poszerzanie wiedzy o małej ojczyźnie, jak również integracja dzieci i młodzieży interesującej się swoim regionem. Tematyka konkursu dotyczyła 100-lecia odzyskania niepodległości Polski i Franciszka Kręckiego - pomorskiego bohatera Niepodległej. Konkurs został realizowany w ramach obchodów ogłoszonego przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie roku 2018 - Rokiem Franciszka Kręckiego. Trzecia edycja konkursu plastycznego skierowanego do dzieci uczących się języka kaszubskiego przerosła najśmielsze oczekiwania organizatorów. W ramach konkursu wpłynęło 806 prac z 221 szkół z terenu województwa pomorskiego, w których nauczany jest język kaszubski. Wyniki konkursu zostały ogłoszone podczas meczu siatkówki mężczyzn: Trefl Gdańsk z Cuprum Lubin w Ergo Arenie w Gdańsku. Dzięki współpracy Stowarzyszenia Trefl Pomorze i Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego na to meczowe spotkanie dotarły tysiące uczniów pomorskich szkół, którzy uczą się na co dzień języka

kaszubskiego. Ich udział był zwieńczeniem konkursu plastycznego w ramach inicjatywy *Aktywne Kaszuby*. Tego dnia do Ergo Areny przybyło ok. 7000 uczniów, którzy wspólnie z fanami wspierającymi gdański zespół stworzyli na trybunach znakomitą atmosferę i ustanowili nieosiągalny dla innych wynik - 8791 widzów na meczu siatkówki mężczyzn w Polsce.

2019 - Konkurs plastyczny pt. *Kaszuby, tradycja, przyroda w twórczości Jana Trepczyka*.

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie i Stowarzyszenie Trefl Pomorze w ramach wspólnej inicjatywy *Aktywne Kaszuby* zorganizowały po raz czwarty konkurs plastyczny dla dzieci uczących się języka kaszubskiego. Tematyka konkursu dotyczyła życia i twórczości Jan Trepczyka. Konkurs został realizowany w ramach obchodów ogłoszonego przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie roku 2019 - Rokiem Jana Trepczyka. Czwarła edycja konkursu plastycznego skierowanego do dzieci uczących się języka kaszubskiego przerosła po raz kolejny najsmielsze oczekiwania organizatorów. W ramach konkursu wpłynęło 950 prac z 210 szkół z terenu województwa pomorskiego, w których nauczany jest język kaszubski. Zwycięzców wyłoniło jury w następującym składzie: dr hab. Witostawa Frankowska - przewodnicząca jury, Janusz Benesz, Łukasz Richert, Lucyna Radziwińska, Anna Dunst. Wyniki konkursu zostały ogłoszone podczas meczu koszykówki mężczyzn: Trefl Sopot z Stelmetem Zielona Góra w Ergo Arenie w Gdańsku. Dzięki współpracy Stowarzyszenia Trefl Pomorze i Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego na to meczowe spotkanie dotarły tysiące uczniów pomorskich szkół, którzy uczą się na co dzień języka kaszubskiego. Ich udział był zwieńczeniem konkursu plastycznego w ramach inicjatywy *Aktywne Kaszuby*. Tego dnia do Ergo Areny przybyło ok. 7000 uczniów, którzy wspólnie z fanami wspierającymi gdański zespół stworzyli na trybunach znakomitą atmosferę i ustanowili nieosiągalny dla innych wynik ponad 8700 widzów na meczu koszykówki mężczyzn w Polsce.

Cykl edukacyjnych spotkań w ramach kampanii społecznej „Kaszubskie bajania”

W latach 2016-2019 odbyły się spotkania edukacyjne w szkołach podstawowych, w przedszkolach, punktach przedszkolnych, domach dziecka, szpitalach i innych instytucjach zajmujących się dziećmi. Podczas spotkań dzieci poznały twórczość kaszubskich bajkopisarzy, zapoznały się z pięknymi regionalnymi obyczajami, poznały lepiej język kaszubski. Spotkania te prowadzili, Członkowie ZKP, pracownicy Biura ZKP oraz studenci z KS Pomorania. Podczas spotkań dzieci otrzymywały płyty CD z kaszubskimi bajkami wydanymi w ramach Akademii Bajki Kaszubskiej.

Akademia Bajki Kaszubskiej

Akademia bajki Kaszubskiej stanowi kontynuację inicjatywy rozpoczętej przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w 2011 r. W ramach przedsięwzięcia zorganizowano liczne wydarzenia, których celem było promowanie czytelnictwa oraz języka kaszubskiego wśród najmłodszych, z wykorzystaniem literackiej spuścizny bajkopisarskiej. Promocja „czytania dzieciom po kaszubsku” skupiona była na ciekawych, barwnych i szeroko zakrojonych działaniach przygotowanych przede wszystkim z myślą o dzieciach, ale również o ich rodzicach, opiekunach i nauczycielach.

W ramach kampanii w 2017 r. zrealizowano m.in. festyny rodzinne - po raz czwarty odbyły się dwie edycje tej imprezy - czerwcową w Pucku oraz wrześniową w Kościerzynie, wydano 4000 tys. audiobooka bajkami czytany w języku kaszubskim, zorganizowano spotkania z dziećmi w przedszkolach, szkołach, bibliotekach. Kampania obejmuje swoim zasięgiem całe województwo pomorskie. Spotkania dzięki zaangażowaniu członków ZKP odbywają się na terenie całych Kaszub. Na rodzinnych festynach w Pucku

i Kościerzynie zaproszeni goście czytali kaszubskie bajki w ramach promocji wydanego audiobooka. Podczas tych imprez nie zabrakło występów dziecięcych zespołów regionalnych, ciekawych warsztatów dla najmłodszych, konkursów z nagrodami, stoisk twórców ludowych i kuchni regionalnej. W Kościerzynie na scenie wystąpiły "Młoda Kościerzyna" ze kościerskiego Zespołu Szkół nr 3 oraz zespół „Rocziškòwé Jagòdë” z Rokit pod opieką Bożeny Labudy. O doskonałą atmosferę zabawy zadbała Anna Cupa-Dziemińska, która angażowała młodszych jak i starszych do aktywności tanecznej czy językowej. Natomiast w Pucku wystąpił chór "Słowik", uczniowie ze szkoły baletowej w Pucku, ze szkoły tańca „De Capo al Fine” oraz ze szkoły tańca Szczepan. W ramach działalności akademii wydano 4000 tys. egzemplarzy audiobooka z bajkami w języku kaszubskim. Bajki pochodzą z tomu zatytułowanego *Zakłëta Stegna. Bajki kaszubskie* w opracowaniu i adaptacji literackiej Jerzego Sampa. Do realizacji nagrania zaproszeni zostali kaszubskojęzyczni lektorzy m.in. Bożena Labuda, Katarzyna Głowczewska, Iwona Makurat (nauczycielki języka kaszubskiego), Sławomir Bronk (wykładowca Akademii Muzycznej w Gdańsku), Paulina Węsierska (absolwentka etnofilologii kaszubskiej), dzieci uczące się języka kaszubskiego: Aniela Makurat, Marta Kujach, Szczepan Makurat. Płyta została bezpłatnie przekazana do szkół podczas festynów, spotkań z dziećmi. Stanowi również doskonałą pomoc dydaktyczną dla nauczycieli języka kaszubskiego.

W ramach kampanii w 2018 r. zrealizowano m.in. festyny rodzinne - po raz piąty odbyły się dwie edycje tej imprezy - czerwcową w Pucku oraz wrześniową w Kościerzynie, wydano 4000 egzemplarzy audiobooka z opowiadaniem o przygodach Macka, czytany w języku kaszubskim, zorganizowano spotkania z dziećmi w przedszkolach, szkołach, bibliotekach, które dzięki zaangażowaniu członków ZKP odbywają się na terenie całych Kaszub. Na rodzinnych festynach w Pucku i Kościerzynie zaproszeni goście czytali kaszubskie bajki w ramach promocji wydanego audiobooka. Podczas tych imprez nie zabrakło występów dziecięcych zespołów regionalnych, ciekawych warsztatów dla najmłodszych, konkursów z nagrodami, stoisk twórców ludowych i kuchni regionalnej. W Kościerzynie zaprezentowały się dziecięce oraz młodzieżowe zespoły regionalne tj. "Mała Kościerzyna" i Zespół *Łubiańszcë Gzubë* z Łubiany, bajki kaszubskie czytali sami autorzy: Janusz Mamelski i Roman Drzeżdżon oraz nauczycielka języka kaszubskiego, animatorka kultury Joanna Szroeder. Dzieci szczególnie upodobały sobie zajęcia zumbi, które prowadziła ze sceny Anna Cupa-Dziemińska wraz z swoimi podopiecznymi. Dzieci tańczyły przy muzyce skaszubionych wersji światowych przebojów. Na koniec wspaniałym występem uraczyła kościerską publiczność młoda utalentowana piosenkarka Marcelina Szroeder. Podczas czerwcowego festynu w Pucku wystąpiły również lokalne zespoły dziecięce i młodzieżowe i na uczestników czekało wiele atrakcji. W ramach działalności akademii wydano 4000 egzemplarzy audiobooka z przygodami Macka - tytułowego bohatera opowiadań Janusza Mamelskiego, które to zgodnie z nową podstawą programową z 2017 r. zostały włączone do kanonu lektur dla dzieci uczących się języka kaszubskiego w szkole podstawowej. Do realizacji nagrań zaproszono pochodzącego z Kaszub Michała Bronka - aktora Teatru Muzycznego Roma w Warszawie i Teatru Muzycznego w Poznaniu. Płyta została bezpłatnie przekazana do szkół podczas festynów, spotkań z dziećmi. Stanowi również doskonałą pomoc dydaktyczną dla nauczycieli języka kaszubskiego.

W ramach kampanii w 2019 r. zrealizowano m.in. festyny rodzinne - po raz szósty odbyły się dwie edycje tej imprezy - sierpniową w Pucku oraz wrześniową w Kościerzynie, wydano 4000 egzemplarzy audiobooka z powieścią Aleksandra Majkowskiego *Żëce i przigòdë Remùsa* w interpretacji Zbigniewa Jankowskiego. Na rodzinnych festynach w Pucku i Kościerzynie zaproszeni goście czytali kaszubskie bajki w ramach promocji wydanego audiobooka. Podczas tych imprez nie zabrakło występów dziecięcych zespołów regionalnych,

ciekawych warsztatów dla najmłodszych, konkursów z nagrodami, stoisk twórców ludowych i kuchni regionalnej.

Mini Puzzle Józef CHELMOWSKI

Wspólnie z Gminą Brusy oraz grupą TREFL S.A. wydane zostały mini puzzle z kolażem przedstawiającym twórczość patrona roku, Józefa Chelmowskiego. Puzzle liczą 54 elementy i są przeznaczone dla najmłodszych sympatyków naszego regionu.

Fischmarkt w Gdańsku

18 sierpnia 2018 r. sierpnia podczas Jarmarku Dominikańskiego na gdańską Ołowiankę tradycyjnymi łodziami pomerankami przybyli rybacy kaszubscy. Obok Filharmonii Bałtyckiej stworzono historyczną wioskę rybacką, gdzie wędzono złapane w nocnym połowie ryby, tkano sieci, haftowano wzory kaszubskie czy mielono tabakę. Tam też można było dowiedzieć się od starszego pokolenia Kaszubów z Półwyspu ciekawostek związanych z życiem rybaków z Jastarni, Pucka, Władysławowa oraz okolic. Fischmarkt oficjalnie otworzył na scenie marszałek województwa pomorskiego, Mieczysław Struk, który wraz z Mieczysławem Konkolem stanął na czele tradycyjnego przemarszu kaszubskiego do gdańskiego ratusza miejskiego. Podczas Fischmarktu można było również wziąć udział w wielu warsztatach oraz konkursach organizowanych przy stanowiskach pomorskich muzeów. W ramach wydarzenia odbył się również Festiwal Piosenki Kaszubskiej, gdzie wystąpiły zespoły tj. Manijôcë, Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca Sierakowice oraz Fucus.

Fischmarkt powrócił do Gdańska również rok później 15 sierpnia 2019 r. Tym razem w ramach wydarzenia publiczność zabawiła Kaszubska Orkiestra Dęta z Jastarni oraz Regionalny Zespół Pieśni i Tańca z Kartuz. Na scenie pojawił się również Józef Broda, multiinstrumentalista oraz folklorysta, wraz z dziećmi z Kaszub i Skarżyska-Kamiennej, które brały udział w warsztatach muzycznych. Nie zabrakło stoisk ze świeżo złowioną rybą, rybą wędzoną i przetworzoną, jak i produktami i publikacjami regionalnymi. Na Targu Rybnym odtworzona została przez członków jastarnickiego oddziału ZKP wioska rybacka, w której można było zapoznać się z codziennością i obowiązkami rybackiej wioski sprzed 100 lat. Największą atrakcją wydarzenia była uroczysta parada ludzi morza do Dworu Artusa, której zwieńczeniem było przekazanie przez Prezydenta Miasta Gdańska kluczy do bram miasta.

Spotkania teatralne Zdradniô Tespisa

Projekt ma na celu zmotywowanie i zachęcenie osób zainteresowanych teatrem kaszubskim do doskonalenia swoich umiejętności, do twórczego czerpania z tradycji i do spróbowania swoich sił jako dramaturdzy tworzący w rodnej mowie.

W Akademii Pomorskiej w Słupsku dniach 23-24.09.2017 roku odbyła się kolejna edycja spotkań teatralnych *Zdradniô Tespisa*. Uczestnicy projektu podzielili się na grupy i w ciągu 2 dni warsztatów szlifowali swoje umiejętności na wszystkich zajęciach prowadzonych przez prelegentów. W ramach jednych warsztatów mieli możliwość kształcenia się pod kątem pracy w zespole, podczas których uczyli się odgrywania/uzewnętrzniania emocji jak i wykonywania ćwiczeń kształcących kreatywność oraz uruchamiających proces twórczy, jednak co najważniejsze były to ćwiczenia grupowe, które bazowały na budowaniu zaufania w zespole.

Kolejna edycja odbyła się w dniach 24-25 listopada w Miejskim Domu Kultury w Rumi odbyły się warsztaty teatralne *Zdradniô Tespisa*. W tym roku do Rumskiego Miejskiego Domu Kultury przybyło kilkadziesiąt osób chcących doszlifować swoje umiejętności aktorskie. Program tegorocznych warsztatów nosił tytuł „Wolność w przestrzeni”, a przygotowała go dyrektor Rumskiego MDK - Agnieszka Skawińska. Zajęcia

zostały podzielone na 3 moduły: 1) Warsztat uwolnij umysł - improwizacje teatralne (prowadząca: Magdalena Bochan- Jachimek), 2) Warsztat uwolnij ciało (prowadząca: Agnieszka Skawińska), 3) Warsztat uwolnij głos (prowadząca: Bożena Belcarz).

Walne Plachandry

Walne Plachandry, to zlot Kociewiaków i sympatyków Kociewia zainicjowany przez kociewskie oddziały ZKP. I Walne Plachandry odbyły się w sobotę 25 sierpnia 2018 r. w Piasecznie. Rozpoczęły się od uroczystej Mszy św. w miejscowym kościele, po której licznie przybyli uczestnicy przeszli do studzienki z cudownym źródłem - na miejsce Maryjnych objawień w XIV w. Wśród gości wydarzenia byli samorządowcy z marszałkiem Mieczysławem Strukiem na czele oraz wojewodą Dariuszem Drelichem, jak i również prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, prof. Edmund Wittbrodt. Jednym z elementów spotkania było wręczenie nagród. Tytuł „Ambasadora Kociewia” trafił do Wojciecha Cejrowskiego, dziennikarza, podróżnika, publicysty. W kategorii grupowej wyróżniono Zespół Pieśni i Tańca Modraki z Pelplina. Tytuły „Perłki Kociewia” kapituła przyznała dwóm osobom: Izabeli Czogała z Muzeum Ziemi Kociewskiej w Starogardzie Gd. oraz Patrykowi Podwojskiemu - muzykowi związanemu ze Zblewem, inicjatora i dyrektora Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Organowej na Kociewiu. Zlot Kociewiaków w Piasecznie to także pokazy dorobku KGW, regionalnego rękodzieła, konkursy, gry, zabawy oraz występy i koncerty.

II Walne Plachandry odbyły się w niedzielę 25 sierpnia 2019 r. w Arboretum w Wirtach. Tytuł „Ambasadora Kociewia” trafił do prof. Marii Pająkowskiej-Kensik językoznawcy i regionalisty. W kategorii zbiorowej tytuł przypadł Stowarzyszeniu „Kobiety Kwiaty Kociewia”. Perłkami Kociewia zostali: Przemysław Kilian, Damian Domański oraz Oktawia Nowacka. Wydarzenie rozpoczęło się Msza św. nad brzegiem jeziora Borzechowskiego i przyciągnęło znaczącą liczbę uczestników, którzy mogli skorzystać z bogatej oferty artystycznej prezentowanej na dwóch scenach. Liczne były stoiska z warsztatami, kuchnią regionalną - kociewską, produktami regionalnymi i ludowymi.

Festiwal Piosenki Kaszubskiej

W 2017 r. projekt zrealizowany został wraz ze Stowarzyszeniem Perspektywa. Festiwal odbył się w Parku Solidarności w Kartuzach. Na scenie głównej wystąpiły kaszubskie zespoły: Czarodzieje z Kaszub, Damroka oraz Fucus i Żywiołak. Atrakcją imprezy był pokaz kaszubskiej mody, przygotowany przez pracownię Farwa oraz opowieści kaszubskich podróżników. W 2018 r. edycja Kaszëbë Music Festiwal odbyła się w ramach gdańskiego Fischmarktu, który miał miejsce 18 sierpnia na Ołowiance. Jako pierwszy wystąpił zespół Manijôcë, któremu liderował znany na Kaszubach gawędziarz - Rafał Potrykus. Następnie na scenie pojawił się Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca Sierakowice. Uczestnicy wydarzenia mieli również dwukrotną okazję posłuchania Orkiestry Dętej z Jastarni. Na zakończenie festiwalu wspaniałą ucztę muzyczną zafundowała grupa Fucus, działająca na rynku muzycznym już 15 lat. W 2019 r. w ramach festiwal odbył się 28 września koncert w Filharmonii Kaszubskiej w Wejherowie koncert z okazji Roku Jana Trepczyka pt. *Bo Ciebie le wëspiewac można...* Na scenie wystąpili soliści: Aleksandra Kucharska-Szefler, Anna Fabrello, Wojciech Winnicki, Paweł Janota oraz zespół instrumentalny w składzie: Maja Miro-Wiśniewska, Józef Raatz, Paweł Kukliński, Aleksandra Szymańska, Błażej Maliszewski, Tadeusz Samerek, Damian Wdziękoński, Cezary Paciorek. Natomiast przy fortepianie - Witostława Frankowska, która podjęła się również przygotowania aranżacji muzycznej wszystkich utworów.

Warsztaty regionalne Remusowa Kara

„Remusowa Kara” to 4-dniowe warsztaty dla uczniów szkół średnich, które organizowane są przez Klub Studencki „Pomorania”. Podczas organizowanych warsztatów młodzi ludzie mieli okazję lepiej poznać specyfikę języka kaszubskiego, zetknąć się z literaturą i muzyką kaszubską (dawną oraz współczesną), poznać ciekawe miejsca, a także spotkać interesujących ludzi związanych z Kaszubami. W 2017 r. młodzież uczestniczyła w warsztatach od 30 marca do 2 kwietnia w Mechelinkach. W 2018 r. młodzież uczestniczyła w warsztatach od 5 do 8 kwietnia we Wdzydzach Kiszewskich. W 2019 r. młodzież uczestniczyła w warsztatach od 4 do 7 kwietnia w Pucku.

Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Mieczysława Stryjewskiego.

W organizację pierwszego konkursu przed ponad 30 laty zaangażował się, nieżyjący już dziś, pisarz i poeta kaszubski Stefan Fikus - ówczesny prezes lęborskiego oddziału ZKP. Od początku oceniane były utwory pisane po kaszubsku bądź o Kaszubach. Lokalizacja konkursu w Lęborku ma szczególne znaczenie. Ziemia Lęborska historycznie związana jest z kulturą kaszubską. Pobudzenie do wyeksponowania tej tematyki jest chlubną zasługą jej organizatorów. Nadmienić należy, że lęborski Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego był jednym z inicjatorów tego konkursu. Poza regulaminowymi nagrodami w kategorii prozy i poezji wprowadzono nagrody specjalne dla twórców, którzy w swych utworach uwzględnią tematykę kaszubską, a od 1999 roku dla twórców piszących po kaszubsku. Jurorzy, którym przewodniczy od kilku lat prof. Kazimierz Nowosielski oceniają co roku ponad 200 prac, utwory w języku kaszubskim ocenia Bożena Ugowska (poprzednio Stanisław Pestka i Stanisław Janke). Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego przyznaje nagrodę specjalną za utwór w języku kaszubskim lub o tematyce kaszubskiej - poezja. Laureatami nagrody ZGZKP za tekst w języku kaszubskim byli: w 2017 r. - Katarzyna Główczevska; w 2018 r. - Adela Kuik-Kalinowska

Krajobraz kulturowy Kaszub w animacji poklatkowej - warsztaty dla nauczycieli języka kaszubskiego

Projekt obejmował to cykl warsztatów metodycznych dla nauczycieli języka kaszubskiego z zakresu wykorzystywania animacji poklatkowej jako metody edukacyjnej w szkole. Projekt odbył się w 2017 r. w Potęgowie. Program warsztatów obejmował: wprowadzenie do techniki tworzenia filmów metodą animacji poklatkowej jako metody dydaktycznej integrującej pracę z tekstem, obrazem, muzyką i nowymi mediami, pracę projektową, pedagogikę twórczości oraz praktyczną obsługę programów komputerowych i wykorzystania narzędzi internetowych. W rezultacie powstały innowacyjne materiały edukacyjne w formie filmików. Motywem przewodnim filmów był krajobraz kulturowy Kaszub, obejmujący: język, tradycję, historię, środowisko przyrodnicze. We wrześniu i październiku odbyły się w Potęgowie (powiat słupski) warsztaty dla nauczycieli języka kaszubskiego. Uczestniczący nauczyciele reprezentowali różne placówki szkolne i miejscowości, jak: Łęczyce, Kołczygłowy, Łupawę, Skórowo, Słonowice, Kończewo, Głobino, Zaleskie, Motarzyno, Dębnicę Kaszubską, Ustkę, Charnowo, Domaradz. W ramach projektu, odbyło się spotkanie z Beatą Jankowską, przewodniczką po Kaszubach i nauczycielką języka kaszubskiego, która przybliżyła uczestnikom warsztatów miejsca ważne na mapie kulturalnej Kaszub. Opowiedziała m. in. o miejscach związanych z wydarzeniami historycznymi, z literatami, działaczami regionalnymi czy o atrakcjach przyrodniczych i turystycznych. Następnie nauczyciele pod opieką Magdaleny Bryll uczyli się filmowego kunsztu. Magdalena Bryll jest absolwentką łódzkiej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej. Pracowała jako animator między innymi

przy oscarowym „Piotrusiu i Wilku”. Jest również ilustratorką książek. Od 2010 r. prowadzi warsztaty animacji poklatkowej dla dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie całego kraju. Zajęcia zostały podzielone na 2 części: teoretyczną i praktyczną. Magdalena Bryll na początku zapoznała uczestników z teoretycznymi podstawami realizacji filmów w animacji poklatkowej, zwracając uwagę na szereg bardzo ważnych elementów takich jak: temat filmu, bohater, scenariusz, technika wykonania, prawa autorskie, muzyka. Natomiast część praktyczna składała się z części plastycznej i montażowej. Pierwszym bardzo ważnym elementem tworzenia filmu było opracowanie i napisanie scenariuszy. W czasie zajęć plastycznych nauczyciele stworzyli rysunki z których został zmontowany film. Inspirując się kaszubskimi legendami i opowiadaniem, historiami lokalnymi, nauczyciele narysowali bohaterów swoich filmów, stworzyli fabułę, tworząc w ten sposób autorską interpretację legend czy historii lokalnych. Udział w projekcie nauczycieli - lokalnych liderów w zakresie animacji i promocji kultury regionu - podniósł ich kompetencje zawodowe i dydaktyczne co wiąże się bezpośrednio z podtrzymaniem i rozwojem tożsamości kulturowej, zachowaniem i rozwojem języka regionalnego - kaszubskiego.

Kaszëbsczé wieselé na dużym ekranie

18 kwietnia 2017 r. w wypełnionej po brzegi Filharmonii Kaszubskiej w Wejherowie odbyła się premiera filmu *Kaszëbsczé wieselé* zrealizowanego przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Wszystkich twórców filmu i widzów przywitali wspólnie: prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Edmund Wittbrodt, prezydent miasta Wejherowa Krzysztof Hildebrandt i wójt gminy Luzino Jarosław Wejer. *Kaszëbsczé wieselé* to wyjątkowy film o Kaszubach. Pokazuje zwyczaje weselne, których dziś już nie ma. ”. Wreje, zrakawine, zdenk i wieseli, czyli kaszubskie zaloty, zaręczyny, ślub i wesele sprzed 100 lat odegrali aktorzy z Regionalnego Teatru Dramatycznego z Luzina. Film został nagrany w Muzeum - Parku Etnograficznym im I. i T. Gulgowskich we Wdzydzach. Po filmie odbyła się rozmowa dotycząca pracy nad filmem i jego przesłania. Produkcja była zwieńczeniem nagrań do produkcji filmowej nt. obrzędu kaszubskiego wesela stworzonego w ramach projektu realizowanego z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pt. „Wesele na Kaszubach - digitalizacja i odtworzenie obrzędu

Muzea kaszubskie - nasze wspólne dziedzictwo

26 września 2017 roku w Pałacu Przebendowskich i Keyserlingków w Wejherowie odbyła się konferencja pt. *Muzea kaszubskie - nasze wspólne dziedzictwo*, na której poruszano zagadnienia dotyczące m.in. przygotowań kaszubskich muzeów do udziału w programie „Niepodległa” w latach 2018-2021 oraz współpracy społeczności lokalnej z muzeami. Patronat nad konferencją objął Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Jarosław Sellin oraz Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk.

Mistrz tradycji

„Mistrz tradycji” jest programem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego związanym w sposób bezpośredni z międzypokoleniowym przekazem unikatowej wiedzy i umiejętności kulturowych, adresowanym do „mistrzów tradycji”, będącym depozytariuszami wiedzy lokalnej i regionalnej.

Od maja do listopada 2018 r. w Kartuskim Centrum Kultury grupa osób uzdolnionych plastycznie oraz zainteresowanych sztuką regionalną pod okiem twórczyni ludowej, Alicji Serkowskiej, zdobywała szlify w niezwyklej i unikatowej kaszubskiej dziedzinie sztuki jaką jest malarstwo na szkle. 5 grudnia w Muzeum

Kaszubskim w Kartuzach odbyło się uroczyste zwińczenie projektu wraz z wernisażem prac uczestników kursu organizowanego przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie.

Od maja do listopada 2019 r. w Centrum Kultury Kaszubskiej "Strzelnica" w Kościerzynie rozpoczęły się warsztaty z cyklu "Mistrz Tradycji". Uczestnicy przez ponad pół roku pod okiem tytułowego Mistrza - Reginy Białk poznali tajniki plecionkarstwa z korzenia sosny oraz nabyli umiejętności wyplatania plecionek z tradycyjnego materiału i według tradycyjnych technik.

Święto Miasta Gdańska

25 maja 2018 roku, w ramach imprezy Święta Miasta Gdańska odbył się Dzień Kaszubski. Tego dnia Targ Węglowy został zdominowany przez Kaszubów. W licznych kramach zlokalizowanych na drodze od Bramy Wyżynnej do Złotej już od godzin przedpołudniowych można było spróbować przysmaków kaszubskiej kuchni, zakupić przepiękne wyroby artystów ludowych jak i książki o tematyce regionalnej. W tym samym czasie na placu Świętopelka, przy Fontannie czterech kwartałów oraz Rybackim Pobrzeżu zespoły ludowe z Pruszcza, Kartuz oraz Sierakowic swoją wspaniałą muzyką zapraszały turystów oraz mieszkańców Gdańska na główne miejsce wydarzeń. Na dużej scenie zlokalizowanej na Targu Węglowym wystąpiło wiele znanych kaszubskich zespołów tj. Weronika Korthals, zespół Fucus czy Almost Jazz Group.

Kaszubska i Pomorska Nagroda Literacka

Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk oprócz Pomorskiej Nagrody Literackiej *Wiatr od morza*, dzięki staraniom Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, ustanowił kategorię Kaszubską Nagrodę Literacką przyznawaną od 2018 roku. Kaszubska Nagroda Literacka przyznawana jest za szczególne dokonania literackie w języku kaszubskim, w tym także za tłumaczenie na język kaszubski zrealizowane w roku poprzedzającym jej wręczenie lub za całokształt pracy literackiej w tym języku. Kandydatów do nagrody wyłania Kapituła przy Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie. W 2018 roku, jako pierwszy, otrzymał ją **Stanisław Janke** w Centrum św. Jana w Gdańsku, 18 października 2018 r. wręczono po raz pierwszy nagrody, które są wyrazem uznania dla twórczej pracy i dokonań pomorskich pisarzy, literatów i wszystkich, którzy poświęcili się słowu pisanemu. Debiutancka powieść Martyny Bundy, eseje o protestanckim Gdańsku, twórczość i działalność Stefana Chwina oraz całokształt twórczości Stanisława Jankego zostały wyróżnione po raz pierwszy literackimi nagrodami samorządu województwa pomorskiego. To była inauguracyjna odsłona Pomorskiej Nagrody Literackiej Wiatr od Morza i Kaszubskiej Nagrody Literackiej.

Kaszubskie Stabat Mater - *Matczy serce*

15 kwietnia 2019 roku, w kościele rektorskim pw. św. Józefa w Gdańsku, zabrzmiało prawykonanie Kaszubskiego Stabat Mater - *Matczy serce*, które zostało skomponowane zostało przez pomorską kompozytorkę - Annę Roćlowską-Musiałczyk, na zamówienie Chóru Kameralnego Discantus w Gowidlinie. Dzieło powstało do tekstu w języku kaszubskim franciszkanina br. Zbigniewa Joskowskiego, inspirowanego średniowieczną sekwencją Jacopone da Todi - Stabat Mater dolorosa. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie było jednym z organizatorów wydarzenia.

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie na Jarmarku św. Dominika w Gdańsku

W latach 2017-2019 wśród stoisk Jarmarku znajdowało się stoisko Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. W ofercie znalazły się najnowsze książki i kaszubskie gadżety. Swoją ofertę przedstawiały również oddziały ZKP. Namiot był usytuowany przed Domem Kaszubskim.

Wirtualne Kaszuby

Portal internetowy, którego celem jest upowszechnianie i propagowanie kaszubskiej kultury oraz używania języka kaszubskiego za pośrednictwem materiałów video. Projekt ma na celu nie tylko zebranie w jednym miejscu i promowanie wartościowych filmów dotyczących Kaszub, języka, kultury, które obecnie są rozproszone w Internecie, ma także zachęcić użytkowników sieci do dzielenia się swoimi materiałami kręconymi nie tylko kamerami, ale również telefonami, tabletami itp., gdyż w tym projekcie liczy się głównie pomysł i przekaz. Ważnym jest pokazanie czegoś ciekawego, pochwalenie małymi lokalnymi wydarzeniami, a więc spojrzenie na znany temat z innej strony, przy jednoczesnym zachowaniu głównego celu portalu, jakim jest promocja Kaszub i języka. Portal zawiera, oprócz nagrań amatorskich, również dokumentalne filmy krótkometrażowe na temat języka kaszubskiego, kultury, historii, geografii, życia codziennego oraz specjalnie przygotowane materiały edukacyjne, które służą zachowaniu, pielęgnacji i promowaniu języka. Na stronie znajduje się obecnie 140 filmów. W 2019 roku portal wzbogaciły filmy zrealizowane w ramach projektu „Po kaszubsku na YouTube”.

Kaszëbskô Gwiôzdkã

12 stycznia 2017 r. odbyła się 5. edycja Kaszubskiej Gwiazdki, organizowanej przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Udział w niej wzięło ok. 120 dzieci, które miały możliwość m.in. nauki tańca kaszubskiego, zdobienia pierników jak i (co najważniejsze) spotkania z Gwiazdorem. Kaszubska Gwiazda odbyła się w Kartuskim Centrum Kultury. Na początku dzieci odwiedzili kaszubszy kolędnicy - Gwiôdzë. Tradycyjny zwyczaj kolędowania zaprezentowała młodzież z Gowidlina pod kierownictwem Bożeny Lejk. Następnie dzieci miały możliwość nauki tańca kaszubskiego pod okiem członkini Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca. Jak co roku wielką frajdę sprawiło najmłodszym lukrowanie i zdobienie pierniczków. Do Kartuskiego Centrum Kultury przybył również Gwiazdor z workiem pełnym prezentów dla dzieci. Podczas gwiazdki odbyła się również krótka promocja publikacji poświęconej tradycji kolędowania na Kaszubach pt. *Chceta wa lëdzë gwiôzdkã widzec?*. Imprezę poprowadziła prezes kartuskiego oddziału ZKP - Elżbieta Kowalewska. W 2018 roku Kaszubska Gwiazdka odbyła się 20 stycznia w również Kartuzach. Na początku bożonarodzeniowy repertuar zaprezentował zespół "Wesołe Ludki" z Kiełpina. W programie zespołu nie zabrakło również tradycyjnego zwyczaju kolędowania - kaszubskich gwiôdzë. Następnie, wszystkie maluchy zostały zaproszone do nauki tańca kaszubskiego pod okiem członków Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca "Kaszuby" z Kartuz. Chwilę później mali uczestnicy Gwiôzdkã lukrowali i zdobili pierniczki. Efekt tej zabawy jednoznacznie wskazał, że fantazja dziecięca nie zna granic. W między czasie wszyscy razem zaśpiewali kolędy, zarówno po kaszubsku jak i po polsku. Do Centrum Kultury w Kartuzach zawitał również Gwiazdor z prezentami, a że wszystkie dzieci były grzeczne cały rok to każde z nich dostało upominek. Gdy paczki zostały rozdane, Gwiazdor z chęcią ustawiał się do zdjęć z dziećmi i ich opiekunami. W 2019 roku Kaszubska Gwiazdka została przygotowana wspólnie z GOK w Sierakowicach. Wydarzenie zostało odwołane z uwagi na żałobę ogłoszoną po śmierci Prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza.

Kulinarna Bitwa Regionalna

Kulinarna bitwa regionalna to cyklicznie odbywający się konkurs kulinarny, w którym uczestniczą drużyny z 3 zrzeszeniowych oddziałów. Zwycięska drużyna otrzymuje tytuł Arcymistrza Kulinarnej Bitwy Regionalnej oraz staje się

gospodarzem bitwy w następnej edycji. W 2017 roku odbyła się IV bitwa kulinarna, która miała miejsce w Jastarni a jej uczestnikami były oddziały z Krokowej, Pucka i Władysławowa. V bitwa kulinarna odbyła się w Krokowej a jej uczestnikami były drużyny oddziałów z Chwaszczyna, Wejherowa oraz Lipusza. VI Bitwa kulinarna odbyła się w Tuchomiu niedaleko Chwaszczyna, jej uczestnikami były drużyny oddziałów z Sierakowic, Tuchomia oraz Zblewa. Kolejna bitwa odbędzie się w Zblewie.

„Mamy niepodległą”

„Mamy Niepodległą” to ogólnopolska akcja społeczna, polegająca na wysyłaniu do bliskich i znajomych bezpłatnych kartek okolicznościowych z okazji Narodowego Dnia Niepodległości. Jest to inicjatywa Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. W okresie święta Niepodległości każdy ma możliwość otrzymania darmowej pocztówki o grafice nawiązującej do Odzyskania Niepodległości. W 2018 roku tekst depeszy notyfikującej odrodzenie Rzeczypospolitej, został specjalnie dla naszej organizacji wydrukowany po kaszubsku i rozdystrybuowany z naszą pomocą wśród uczniów Pomorza.

Minority SafePack

Minority SafePack to inicjatywa, której celem było wprowadzenie wspólnych dla wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej standardów ochrony praw mniejszości narodowych, etnicznych i językowych. Podczas trwającej 12 miesięcy kampanii petycyjnej Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej Minority SafePack (MSPI) udało się zebrać wymagany milion podpisów. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie jak i działający przy nim Klub Studencki Pomorza, również zaangażowały się w akcję zbierania podpisów, co miało już miejsce podczas organizowanej w Gdańsku trzeciej edycji Diversity Festival, którego hasłem przewodnim było: „Celebrating Pluralism”.

Pomorskie Drogi do Niepodległej

Pomorskie Drogi do Niepodległej to konferencja naukowa, która zgłębiała tematykę sytuacji gospodarczo-politycznej naszego regionu na początku XX wieku jak i działań niepodległościowych Pomorzan. Podczas 2-dniowej konferencji prowadzonymi poszczególnie sesje wykładów byli: prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, prof. Edmund Wittbrodt, prezes Instytutu Kaszubskiego prof. Cezary Obracht-Prondzyński oraz założyciel i honorowy prezes Instytutu Kaszubskiego, prof. Józef Borzyszkowski. Wymienieni przedstawiciele Instytutu Kaszubskiego wygłosili również referaty pt. *Sprawa kaszubska w okresie zaborów* oraz *Ideal państwa polskiego - marzenia Pomorzan a rzeczywistość 1920 roku*.

Hymn Kaszubski

Rada Naczelna podjęła uchwałę, iż hymnem kaszubskim jest utwór muzyczny autorstwa Feliksa Nowowiejskiego pt. „Hymn kaszubski” wykonywany do słów zaczerpniętych z „Marsza Kaszubskiego” opublikowanego przez Hieronima Derdowskiego w poemacie „Ò panu Czôrlńszcim co do Pùcka pò sęcë jachôt”

Uroczystość poświęcenia sztandaru

W niedzielę 9 grudnia 2018 r. odbyła się uroczystość poświęcenia nowego sztandaru Zarządu Głównego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. Uroczysta Msza Święta odbyła się w Bazylice konkatedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Gdańsku, natomiast druga część ceremonii miała miejsce w

Dworze Artusa. Bazylika Mariacka wypełniła się w południe członkami oraz sympatykami Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, którzy wraz z sztandarami swoich oddziałów (przybyło ich ok. 25) przybyli na uroczystą mszę świętą, podczas której zaprezentowano oraz poświęcono nowy sztandar Zarządu Głównego ZKP. Zebrani przed rozpoczęciem nabożeństwa pierwszy raz mogli zobaczyć w Bazylice Gdańskiej wielką flagę kaszubską, która wisiła po lewej stronie ołtarza. Flaga ta została przekazana przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie parafii, a wykonała ją Brygida Michalewicz, prezes oddziału w Chmielnie. Nabożeństwo celebrował biskup Zbigniew Zieliński, a ewangelię odczytał proboszcz parafii ks. prałat Ireneusz Bradtke, gospodarz gdańskiej korony. Msza święta została odprawiona w polsko-kaszubskiej liturgii słowa (pierwsze czytanie odczytała Prezes klubu studenckiego Pomorania, Ewelina Stefańska, a modlitwę powszechną prezes Klubu młodych Kaszubów „Cassubia” - Gracjan Fopke). Po kazaniu, w którym ks. biskup nawiązywał do homilii sprzed ponad 30 lat ks. arcybiskupa Tadeusza Goctowskiego, odbyło się poświęcenie sztandaru. Oprawą muzyczną zajął się Chór Discantus pod przewodnictwem Sławomira Bronka. Na zakończenie mszy poczet sztandarowy pod przewodnictwem Brunona Cirockiego poprowadził pochód ulicami Gdańska w kierunku Dworu Artusa, gdzie przed wejściem do gmachu zrobiono pamiątkowe zdjęcie. W środku wszystkich przybyłych przywitał Zbigniew Jankowski, a po uroczystym wprowadzeniu pocztu sztandarowego odśpiewano hymn polski oraz kaszubski. Następnie prowadzący całą uroczystość przedstawił krótko historię poprzedniego sztandaru, który przez ponad 30 lat swojej posługi brał udział w wielu ważnych uroczystościach w kraju oraz za granicą. Po wystuchaniu przez zgromadzonych krótkiej genezy powstania sztandaru, głos zabrali kolejno: prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, Edmund Wittbrodt, sekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Jarosław Sellin oraz przewodniczący Kaszubskiego Zespołu Parlamentarnego, senator Kazimierz Kleina. Po przemowach nadszedł czas na ceremonię symbolicznego przybicia gwoździ do drzewca nowego sztandaru. Fundatorzy zostali zaproszeni na scenę, gdzie otrzymali oficjalne certyfikaty z rąk prezesa ZKP. Obecny sztandar Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego wykonała znana bytowska hafciarka, Inga Mach. Po części oficjalnej przyszedł czas na część artystyczną, którą wypełnił koncert Chóru Kameralnego „Discantus” z Gowidlina pod kierunkiem Sławomira Bronka. Po wspaniałych muzycznych doznaniach Zbigniew Jankowski zaprosił zgromadzonych do wspólnego odśpiewania kolęd, a następnie do tradycyjnego przełamania się opłatkiem.

Open'er Festival

Klub Studencki Pomorania co roku promuje kaszubskie tradycje, kulturę i język na jednej z największych w Europie imprez muzycznych - Open'er Festival w Gdyni. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie wraz z kilkudziesięcioma innymi organizacjami pozarządowymi corocznie tworzy tzw. Strefę NGO. Przy naszym stoisku można dowiedzieć się wielu ciekawostek dotyczących Kaszub, działań naszej organizacji jak i zażyć prawdziwej kaszubskiej tabaki lub spróbować swoich sił w grze na burczybasie.

Program „Farwë Kaszëb”

24 marca na antenie TVP3 Gdańsk pojawił się nowy dwujęzyczny magazyn przedstawiający współczesne życie społeczności kaszubskie autorstwa Tatiany Slowi, Damroki Kwidzińskiej oraz Pauliny Węsierskiej. Program w sezonie pojawiał się na antenie co drugą niedzielę, na zmianę z naszym starszym kaszubskim programem „Tëde jo”. Tematami odcinków były m.in. Dzień Jedności Kaszubów w Żukowie, etnofilologia kaszubska na Uniwersytecie Gdańskim czy kaszubski sport.

Riviera Kaszubska

27 lipca 2019 r. w Centrum Riviera, największej galerii handlowej w Gdyni odbył się Dzień Kaszubski, organizowany przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Przeprowadzone zostały warsztaty rękodzielnicze (tj. garncarstwo, plecionkarstwo, malowanie na szkle, tworzenie kwiatów z bibuły, malowanie kaszubskich haftów), prezentacje sztuki twórców sztuki ludowej, spotkania na scenie poświęcone kaszubskim zwyczajom, wśród których nie mogło śpiewana kaszubskich nut przeprowadzonej przez Romana Drzeżdżona. Oprócz tego na binie wystąpił Zespół Pieśni i Tańca "Młoda Kościerzyna", finalistki Kaszubskiego Idola Zofia Muchowska i Julia Szczypior. Na koniec dnia scenę w Rivierze opanowała moda kaszubska, a dokładniej modelki w strojach spod igły Brygidy Michalewicz. Nie zabrakło również kaszubskich poczęstunków, bardzo smacznie przygotowanych przez Zytę Górną (wafle, drożdżówka) i KGW Tuchom (sałatka śledziowa, zylc, pasztet), obecne były również kaszubskie publikacje i produkty regionalne.

Przygody Remusa w gdyńskim teatrze

26 stycznia 2019 r. w Teatrze Miejskim im. Witolda Gombrowicza w Gdyni odbyła się premiera spektaklu *Przygody Remusa* w reżyserii Krzysztofa Babickiego na podstawie książki Aleksandra Majkowskiego *Žěcé i przigòdë Remùsa*. Widzowie zostali wprowadzeni w świat Kaszub balansujący na styku rzeczywistości oraz baśni. Warto podkreślić innowacyjność scenografii spektaklu, w której wykorzystano projekcje multimedialne, dzięki której Remus (w tej roli Grzegorz Wolf) oraz jego przyjaciel Trąba (Rafał Kowal) mogli przemierzać niezliczone kaszubskie krainy. Uwagę zwracają również kostiumy autorstwa Hanny Szymczak jak i oryginalna muzyka, dzięki którym spektakl zdecydowanie może być dedykowany również najmłodszym. Po zakończeniu sztuki gromkimi brawami podziękowano wszystkim artystom mającym wkład w stworzenie *Przygód Remusa*. Prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, prof. Edmund Wittbrodt, podziękował ze sceny w szczególności dyrektorowi artystycznemu teatru a zarazem reżyserowi spektaklu - Krzysztofowi Babickiemu - wręczając mu pamiątkową figurkę Remusa oraz medal i dyplom 50-lecia Zrzeszenia. Podkreślił jak wielce ważna dla tożsamości regionalnej jest treść książki *Žěcé i przigòdë Remùsa* oraz fakt przedstawiania jej w formie sztuki teatralnej w tak ważnym dla kaszubszczyzny mieście jakim jest Gdynia.

Kaszubski haft na gdańskim lotnisku

Dzięki współpracy Portu Lotniczego Gdańsk ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim i Muzeum Kaszubskim w Kartuzach część krzesel w hali odlotów posiada od lipca 2019 r. kaszubskie motywy. Pasażerowie podróżujący z Portu Lotniczego Gdańsk mają teraz okazję usiąść na jednym z krzesel, które przedstawiają różne rodzaje haftu kaszubskiego. Mogą też zapoznać z jego historią. Na części krzesel wygrawerowano laserowo różne, kwiatowe motywy hafciane i informacje o nich w trzech językach: polskim, kaszubskim i angielskim.

Retoromanie szwajcarscy z wizytą na Kaszubach

W 2019 roku swoje 100-lecie obchodzi Lia Rumantscha, działająca w Szwajcarii, w kantonie Gryzonia, organizacja koordynująca wszelkie prace związane z podtrzymaniem i rozwojem języków retoromańskich, którymi posługuje się co najmniej kilkadziesiąt tysięcy mieszkańców tego kraju. Między innymi z powodu

tego jubileuszu przedstawiciele Retoromanów zostali zaproszeni na Kaszuby przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. 14 czerwca 2019 roku na UG odbyła się konferencja, której tematem były mniejszości etniczne, a następnego dnia odbyła się dyskusja w siedzibie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego o problemach, z którymi przychodzi się w dzisiejszych czasach mierzyć mniejszościom. W spotkaniu uczestniczyli: Gianna Cadonau - przedstawicielka Lia Rumantscha, Chasper Sarott - Minister, Zastępca Misji w Ambasadzie Szwajcarii w Polsce, retoromański artysta Cha da Fö, dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk - wiceprezeska Instytutu Kaszubskiego, dr Michał Kargul - wiceprezes ZKP, Łukasz Richert - członek ZG ZKP, Paweł Wajlonis - członek ZG ZKP oraz z ramienia mediów Ewa Andruszkiewicz z "Dziennika Bałtyckiego" i Bogumiła Cirocka zastępczyni redaktora naczelnego "Pomeranii". Po spotkaniu goście zwiedzili gród nad Motławą „trasą kaszubską”, aby następnie wyruszyć w kaszubski interior. Wizytę w tzw. Szwajcarii Kaszubskiej rozpoczęliśmy od spotkania z przedstawicielami Kaszubskiego Uniwersytetu Ludowego, aby następnie wyruszyć szlakiem kółka raduńskiego. Wieczorem udaliśmy się do checzy Klubu Studenckiego Pomorania w Łączyńskiej Hucie, aby uczestniczyć w obrzędzie ścinania kani. Przy checzy, dzięki wsparciu dyrektora GOKSiR w Chmielnie Edyty Klasy, odbył się również plenerowy koncert muzyki retoromańskiego Cha da Fö. W niedzielę goście uczestniczyli w posiedzeniu Rady Naczelnej ZKP w Chojnicach oraz spotkali się z uczniami, dyrekcją i nauczycielami z Kaszubskiego Liceum Ogólnokształcącego w Brusach.

Wieś sprawiedliwych

Dzięki dotacji z Urzędu do spraw Kombatantów oraz Osób Represjonowanych oraz funduszy pozyskanych przez portal crowdfundingowy polakpotrafi.pl udało się w 2019 r. stworzyć film pt. „Wieś Sprawiedliwych”, który opowiada o nieznanym epizodzie z czasów drugiej wojny światowej - pomocy, jakiej maszerującym więźniom obozu koncentracyjnego KL Stutthof, pędzonym przez Niemców w tzw. Marszu Śmierci, udzielili mieszkańcy kaszubskiej wsi Pomieczyno.

Święto Wolności i Solidarności

Od 1 do 4 czerwca 2019 roku w ramach Święta Wolności i Solidarności w Gdańsku można było znaleźć Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w strefie społecznej zlokalizowanej przy Europejskim Centrum Solidarności. W namiocie „Rozwój społeczny” organizowaliśmy warsztaty haftu kaszubskiego dla dzieci oraz spotkanie z Christianem Sampem pt. *Legendy gdańskie - twórczość Jerzego Sampa*. Podczas tego wydarzenia przygotowaliśmy również kaszubski występ dzieci z przedszkola nr 60 w Gdańsku. Natomiast z książkami naszego wydawnictwa można było się zapoznać w namiocie „Biblioteka” przez cały czas trwania święta.

Zaślubiny Polski z morzem

10 lutego w Pucku w latach 2017-2019 przedstawiciele ZKP brali czynny udział w obchodach rocznicy Zaślubin Polski z morzem. Na tę okazję do puckiego portu rybackiego przybywa mnóstwo Kaszubów oraz mieszkańców regionu. Właśnie w Pucku odrodziła się Polska morska i od tego czasu to miasto stało się historyczną, morską stolicą Polski. Podczas uroczystości corocznie odbywa się m.in. występ Zespołu Wokalnego Klubu Marynarki Wojennej, wręczenie pierścieni Hallera oraz złożenie wieńca z pokładu śmigłowca na wodach Zatoki Puckiej.

Odpusty Kaszubski na Świętej Górze Polanowskiej

Od kilku lat franciszkanie na Polanowskiej Górze, przy swojej pustelni organizują kaszubski odpust. Ma on przypominać, że przed wiekami także w tym miejscu mieszkali Kaszubi. Do Sanktuarium Matki Bożej Bramy Niebios położonego wśród lasu na wzgórzu wiedzie szlak z drogą krzyżową. Co roku pokonują go pielgrzymi zdążający od pomnika św. Ottona w Polanowie. Na wzgórzu znajduje się drewniany kościół wybudowany w latach 2000-2010. Tu swoją pustelnię mają franciszkanie - bracia mniejsi konwentualni, z prowincji św. Maksymiliana. III odpust odbył się na Świętej Górze Polanowskiej 17 czerwca 2017 r., IV odpust miał miejsce 16 czerwca 2018 r., natomiast na ostatnią pielgrzymi przybyli 15 czerwca 2019 r.

Święto Dziękczynienia w Warszawie

3 czerwca 2018 r. w Świątyni Opatrzności Bożej odbyły uroczystości XI Święta Dziękczynienia. Tegoroczne Święto Dziękczynienia przebiegało pod hasłem: Dziękujemy za niepodległość. Święto było jedną z najważniejszych uroczystości, które odbywały się przez cały rok w związku z setną rocznicą odzyskania przez Polskę Niepodległości po 123 latach rozbiorowej niewoli.

W niedzielę, 2 czerwca 2019 r., w uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego, przypadło XII Święto Dziękczynienia. W tym dniu w sposób szczególny wyrażono dziękczynienie Bogu za dwóch wielkich Pasterzy Kościoła - św. Jana Pawła II i czcigodnego Sługę Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski.

Członkowie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego jak co roku brali udział w tym ważnym wydarzeniu.

Nawałnica na Kaszubach

W nocy z 11 na 12 sierpnia 2017 roku przez tereny Kaszub przeszła potężna nawałnica, która wyrządziła ogromne szkody niszcząc domy, lasy, pola uprawne, pozbawiając dobytku mieszkańców naszego pięknego regionu. Oddziały Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego ruszyły z pomocą organizując zbiórki żywności oraz niezbędnych narzędzi i artykułów dla poszkodowanych. Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego wraz z Marszałkiem Województwa Pomorskiego, Mieczysławem Strukiem natychmiast utworzył specjalne dedykowane konto, dla osób chcących wesprzeć finansowo poszkodowanych w tej wielkiej tragedii. **W przeciągu 12 miesięcy udało nam się zbierać łącznie 250 tysięcy złotych, a środki te zostały przeznaczone na usuwanie skutków nawałnicy.**

Sześć dekad pomnika Derdowskiego

18 sierpnia 1957 r. w rodzinnej wsi Hieronima Derdowskiego, we Wielu, odsłonięto odbudowany po wojnie pomnik tego wielkiego poety. W tym niezwykłym wydarzeniu wzięło udział ponad 20 tys. uczestników, w tym przedstawiciele ówczesnych władz polskich z marszałkiem Sejmu Czesławem Wycechem na czele. Nie zabrakło też władz Zrzeszenia Kaszubskiego, którego powstanie rok wcześniej umożliwiło zorganizowanie tej uroczystości.

W 2017 roku ponownie Kaszubi (i nie tylko) spotkali się pod pomnikiem, aby przypomnieć wielkie wydarzenie sprzed 60 lat. Uroczystość zaczęła się od mszy świętej, którą w wielewskiej świątyni odprawili kapłani pod przewodnictwem Prymasa Seniora ks. abp. Henryka Muszyńskiego. Następnie uczestnicy udali się pod pomnik Derdowskiego, gdzie słowa powitania skierował do nich wójt gminy Karsin Roman Brunke, a prof. Józef Borzyszkowski przywołał najważniejsze fakty z życia autora *Ō Panu Czôrlińszcim co do Pùcka pò sęcë jachôł* oraz przypomniał dzieje wielewskiego pomnika stojącego dzięki inicjatywie ks. płk. Józefa

Wryczy już od 1930 r. W imieniu Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego głos zabral jego prezes Edmund Wittbrodt. Podkreślił on m.in. znaczenie jedności oraz zachęcał do wyciągania mądrych wniosków z przeszłości, cytując sentencję widniejącą nad salą senatu Politechniki Gdańskiej: „historia mądrością, a przyszłość wyzwaniem”. Swoistym łącznikiem między wydarzeniem sprzed 60 lat a tegoroczną uroczystością było wykonanie przez karszińsko-wielewski zespół „Kaszuby” utworu *Toast na cześć Herusia Derdowskiego*, który w 1957 r. wykonał Wincenty Rogala. Ponadto pod pomnikiem pojawił się nestor kaszubskich gawędziarzy Edmund Konkolewski. Był on również obecny w tym miejscu sześć dekad temu i wystąpił wówczas w artystycznej części ze swymi gawędami.

Odsłonięcie Pomnika Ofiar Zbrodni Pomorskiej

6 października 2019 r. w Toruniu odbyła się ceremonia odsłonięcia i poświęcenia Pomnika Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939, symbolicznego miejsca pamięci o polskich cywilach, zamordowanych przez niemieckich okupantów w pierwszych miesiącach drugiej wojny światowej. Uroczystość ta została poprzedzona posiedzeniem Rady Naczelnej Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, zgromadzeniem radnych województw kujawsko-pomorskiego i pomorskiego oraz mszą w katedrze św. Janów.

Pusta noc za duszę Prezydenta Gdańska śp. Pawła Adamowicza

18 stycznia 2019 r. Centrum św. Jana przy ul. Świętojańskiej 50 w Gdańsku odbył się obrzęd Pustej Nocy za duszę Prezydenta Gdańska, śp. Pawła Adamowicza. Spotkanie w kościele św. Jana w Gdańsku, podczas którego wspomniano tragicznie zmarłego Pawła Adamowicza, nawiązywało do modlitewnego czuwania przy zmarłym w wieczór i noc poprzedzające pogrzeb. Odmawiano modlitwę różańcową i śpiewano pieśni. Modlitwę poprowadził ks. Krzysztof Niedałowicz - duszpasterz środowisk artystycznych, prezydenta wspominali prezes ZKP prof. Edmund Wittbrodt, prezes Instytutu Kaszubskiego prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Pieśni pustonocne wykonał Chór Kameralny *Discantus* z Gowidlina pod dyrekcją Sławomira Bronka. Pieśni żałobne wykonał również Chór Pięciolinia z Lini oraz Chór Akademicki Uniwersytetu Gdańskiego, a teksty wspomnieniowe odczytał Zbigniew Jankowski. Jak podkreślił prezes IK „Paweł Adamowicz był z pewnością najbardziej kaszubskim prezydentem Gdańska, który jednocześnie umiał pomieścić tutaj w naszym grodzie nad Mottawą tak wiele różnych kulturowych tradycji; w mieście wolności, solidarności i otwartości, o którym tak często mówił. Kaszubi czuli i czują się tu - u siebie. Jest nam dobrze z innymi a Ty wraz z nami, gdańską różnorodność uznawałeś za bezcenną wartość i za to też Ci dziękujemy”.

V. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Podtrzymywanie oraz rozwijanie znajomości języka kaszubskiego odbywa się również poprzez wydawanie publikacji regionalnych.

Miesięcznik „Pomerania”

W latach 2017-2019 ukazały się w sumie 33 numery miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w nakładzie 39 600 egzemplarzy, dofinansowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Samorząd Województwa Pomorskiego i Miasto Gdańsk. W tym czasie do „Pomeranii” dołączone zostały bezpłatne dodatki: 12 numerów pisma literackiego

„Stegna” (nakład 14 400 egz.), 30 numerów dodatku edukacyjnego „Najô Ûczba” (nakład 36 000 egz.), dofinansowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, 3 dodatki ekologiczne poświęcone gatunkom inwazyjnym (2017) owadom drapieżnym (2018) i roślinom przyjaznym dla zwierząt (2019), dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, oraz 3 specjalne dodatki z okazji Zjazdu Kaszubów w Rumi (2017), Luzinie (2018) i w Chojnicach (2019) (nakład 24 000 egz.), których zadaniem była m.in. promocja miesięcznika „Pomerania” wśród wielotysięcznej rzeszy „zjazdowiczów”.

W latach 2017-2019 sześciokrotnie odbyły się spotkania dla piszących po kaszubsku (na Żuławach, w Brusach, we Władysławowie, w Gdyni oraz w Łebie i na Gochach). Ich podstawowym zadaniem jest poszerzenie grona współpracowników „Pomeranii”, skupienie wokół pisma zwłaszcza młodych autorów piszących w rodny mòwie oraz lepsze poznanie pracy poszczególnych oddziałów Zrzeszenia. W czasie spotkań ich uczestnicy słuchają rad znawców literatury i doświadczonych dziennikarzy oraz zajmują się zbieraniem materiałów i pisanem konkretnych artykułów.

Redakcja „Pomeranii” w latach 2017-2019 przygotowywała uroczystość wręczenia Skier Ormuzdowych - corocznych nagród przyznawanych osobom i instytucjom animującym pomorską kulturę. „Pomerania” była też patronem medialnym konkursu literackiego dla piszących po kaszubsku im. Jana Drzeżdżona, którego finał odbywa się w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Festiwalu Światowych i Polskich Hitów po Kaszubsku w Lipnicy, Literackiego Konkursu *Twòrzymë w rodny mòwie* i wielu innych ważnych wydarzeń. Nasz miesięcznik wielokrotnie udzielał również patronatu wydarzeniom, których celem jest podtrzymywanie oraz rozwijanie znajomości języka kaszubskiego.

Poza tym w latach 2017-2019 odbyły się spotkania promujące „Pomeranię”, organizowane zwłaszcza we współpracy z poszczególnymi oddziałami ZKP lub szkołami.

Podręczniki do nauki języka kaszubskiego

W 2017 r. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie otrzymało dofinansowanie z Ministerstwa Edukacji Narodowej na wydanie podręcznika do nauki języka kaszubskiego w szkołach ponadpodstawowych pt. *Jô w Kaszëbsczi, Kaszëbskô w swiece cz. III* autorstwa Felicji Baska-Borzyszkowskiej, Wojciecha Myszka oraz książki pomocniczej do nauki języka kaszubskiego pt. *Atlas dziejów Pomorza i jego mieszkańców - Kaszubów* autorstwa dr. Jana Mordawskiego. ZKP zwróciło się do szkół, w których nauczany był język kaszubski z propozycją odpłatnego nabycia podręczników do nauki kaszubskiego: T. Czerwińska, A. Pająk, L. Sorn, *Z kaszëbsczim w szkòle cz. I* (kmpł. ćwiczeń); Danuta Pioch, *Kaszëbë Zemìa i Lëdze cz. I*; Danuta Pioch, *Z kaszëbsczim w swiat*; T. Czerwińska, A. Pająk, L. Sorn, *Z kaszëbsczim w szkòle cz. II*; Jaromira Labuda, *Zdrój słowa*; Danuta Pioch, *Ôjczëstô mòwa*; Felicja Baska-Borzyszkowska, Wojciech Myszk, *Jô w kaszëbsczi, Kaszëbskô w swiece cz. I i II*, E. Pryczkowskiej, J. Hewelt, *W janarowi krojnie*. Łącznie ZKP wydrukowało 3 100 podręczników, które rozdyskrebowano w szkołach.

W 2018 r. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie otrzymało dofinansowanie z Ministerstwa Edukacji Narodowej na wydanie podręcznika do nauki języka kaszubskiego w szkołach podstawowych pt. *Kaszëbsczi Ôdkriwca kl. IV* autorstwa Emilii Maszke oraz książki pomocniczej do nauki języka kaszubskiego pt. *Geografia Kaszub* dr. Jana Mordawskiego. ZKP zwróciło się do szkół, w których nauczany był język kaszubski z propozycją odpłatnego nabycia podręczników do nauki kaszubskiego: T. Czerwińska, A. Pająk, L. Sorn, *Z kaszëbsczim w szkòle cz. I* (kmpł. ćwiczeń); Danuta Pioch, *Kaszëbë Zemìa i Lëdze cz. I*; Danuta Pioch, *Z kaszëbsczim w swiat*; T. Czerwińska, A. Pająk, L. Sorn, *Z kaszëbsczim w szkòle cz. II*; Jaromira Labuda, *Zdrój słowa*; Danuta Pioch, *Ôjczëstô mòwa*; Felicja Baska-Borzyszkowska, Wojciech Myszk, *Jô w kaszëbsczi, Kaszëbskô*

w swiece cz. I, II, III; E. Pryczkowskiej, J. Hewelt, *W janarowi krojnie*. Łącznie ZKP wydrukowało 3 100 podręczników, które rozdystrybuowano w szkołach.

W 2019 r. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie będzie ubiegało się o dofinansowanie z Ministerstwa Edukacji Narodowej na wydanie podręcznika do nauki języka kaszubskiego w szkołach podstawowych pt. *Kaszëbsczi Òdkriwca kl. V* autorstwa Emilii Maszke oraz książki pomocniczej do nauki języka *Zamalënił sã mak Piosenki kaszubskie dla dzieci* autorstwa Tomasza Fopke.

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w 2017 r. wydało:

1. Mariolka i ji przigòdë, Roman Drzeżdżon, Gdańsk 2017. Książka dla dzieci z audiobookiem
2. Zakłëta stegna, Jerzy Samp, Gdańsk 2017. Baśnie i legendy dla młodszych i starszych. Książka z audiobookiem
3. Wunderwaffe i jinszé Fef-Lotë. Prozatorszczé dokazë ùsazoné w latach 2006-2015, Słòwk Fòrmella, Gdańsk 2017. Zbiór felietonów autorstwa Sławomira Formelli
4. Żużónka jak mrzónka/Krôjczy pôjczy. Wiérzte dlô dzeczy, Stanisław Janke, Gdańsk 2017. Wiersze dla dzieci z audiobookiem
5. Vademecum kaszubskie. Literatura kaszubska, red. Adela Kuik-Kalinowska, Daniel Kalinowski, Gdańsk 2017
6. Gduńsk - basniowô stolëca Kaszub, Gdańsk 2017. Audiobook w wykonaniu Michała Bronka
7. Ana z Zelony Grzëpë, Lucy Maud Montgomery w tłumaczeniu Magdaleny Bobkowskiej, Gdańsk 2017.
8. Knéga Kaptãnskô. Księga Kaptãnska w tłumaczeniu z oryginału o. prof. Adama Ryszarda Sikory z audiobookiem dostępnym internetowo
9. Polsko-kaszubski słownik nazw miejscowych, red. Rada Języka Kaszubskiego, Gdańsk 2017
10. Biuletyn Rady Języka Kaszubskiego za 2017 rok, red. Daniel Kalinowski, Gdańsk 2017
11. Dylematy edukacyjne. Z Kaszubami i Pomorzem w tle, Cezary Obracht-Prondzyński, Gdańsk 2017
12. Jô w Kaszëbsczi, Kaszëbskô w swiece, Felicja Baska-Borzyszkowska, Wojciech Myszk, Gdańsk 2017. Podręcznik do nauki języka kaszubskiego do liceum, Gdańsk 2017
13. Atlas dziejów Pomorza i jego mieszkańców - Kaszubów, Jan Mordawski, Gdańsk 2017
14. Książki wydane w ramach działalności statutowej:
15. Z Kaszub do Austrii. Korespondencja literatów kaszubskich do Ferdinanda Neureitera w opracowaniu Adeli Kuik-Kalinowskiej, Gdańsk 2017
16. Na brzegu życia i śmierci. Zwyczaje, obrzędy oraz wierzenia pogrzebowe i zaduszkowe na Kaszubach, Jan Perszon, Gdańsk 2017
17. Nieustraszeni. 66 Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego 1919-1939, Marian Hirsz

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w 2018 r. wydało:

1. Geografia Kaszub, Jan Mordawski, Gdańsk 2018
2. Kaszëbsczi Òdkriwca, Emilia Maszke, Gdańsk 2018
3. Polsko-kaszubski słownik nazw fizjograficznych, red. Rada Języka Kaszubskiego, Gdańsk 2018

4. Knéga Lëczb. Księga Liczb w tłumaczeniu z oryginału o. prof. Adama Ryszarda Sikory z audiobookiem dostępnym internetowo
5. Gdańsk - baśniowa stolica Kaszub, Gdańsk 2018.
6. Vademecum kaszubskie. Współczesna kultura kaszubska, prof. C. Obracht-Prondzyński, T. Fopke, K. Kulikowska, Gdańsk 2018
7. Wiérztë starka dlô dzôtk, J. Trepczyk, Gdańsk 2018
8. Fiszki do nauki języka kaszubskiego „Kaszubski na co dzień”, Gdańsk 2018
9. Kaszëbskô Encyklopediô Tematicznô „Biologiô”, J. Nacel, M. Jeliński, Gdańsk 2018
10. W krôjnie kaszëbszczich brawãdów, red. B. Ugowska, Gdańsk 2018
11. Dr Franciszek Leon Kręcki -- odkrywany bohater kaszubskiej drogi do niepodległości Polski, Gdańsk 2018
12. Kaszëbszczé nôtë na akòrdiôn, oprac. Paweł Nowak, Gdańsk 2018
13. Teczka pomocy: Zwierzëta na zaklëtej stegnie. Materiały do nauczania języka kaszubskiego, oprac. Ewa Andrzejewska, Gdańsk 2018
14. Biuletyn Rady Języka Kaszubskiego za 2018 rok, red. B. Ugowska, D. Kalinowski, Gdańsk 2018

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w 2019 r. wydało:

1. Księga Powtózonego Prawa
2. Rola nazw własnych w kształtowaniu kaszubskiej tożsamości etniczno - regionalnej. Wybrane zagadnienia, M. Cybulski
3. Gôdczi òb drogã do nieba, J. Mamelski
4. Gadki Rozaliji Zyty Wejer w gwarze kociewskiej
5. Kaszubski leksykon rybacki, Antoni Konkel
6. Pomorska Pani. Antologia wierszy

W IV kwartale 2019 r. ukażą się:

1. audiobook „Pięcioksiąg w tłumaczeniu na j. kaszubski”
2. audiobook „Życie i przygody Remusa”
3. Biuletyn Rady Języka Kaszubskiego za 2019 rok, red. B. Ugowska, D. Kalinowski, Gdańsk 2019
4. Puzzle - Kaszubskie nuty
5. Kalendarz 100-lecie przyłączenia Pomorza do Polski
6. Felietony „Gawędy o ludziach i książkach” Stanisław Salmonowicz
7. Nowy Testament. Biblia w obrazkach
8. Mój z mòją. Felietony - K. Lewna
9. Zajęcze Wzgórze, T. Słomczyński
10. Czerwony Guzik- książeczka kreatywna dla dzieci
11. Zielony kotek- książeczka kreatywna dla dzieci
12. Antoni Abraham, T. Hoppe
13. Vademecum kaszubskie - Kaszubi w III RP
14. Folklorystyczne ostëpy dawnego Pomorza

ZKP w ramach popularyzacji nowych publikacji regionalnych zorganizowało:

1. promocję książki pomocniczej do nauki języka kaszubskiego w szkole podstawowej, gimnazjum oraz szkoły ponadgimnazjalnej: *Gramatika kaszëbsczégò jãzëka* autorstwa Hanny Makurat, która odbyła się 17 lutego 2017 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego. Nową publikację zaprezentował prof. UG, dr hab. Dušan-Vladislav Paždjerski, który podkreślił walory edukacyjne i merytoryczne, zwracając przy tym uwagę na ciekawe opracowanie graficzne wydawnictwa.
2. 26 lutego 2017 r. odbyła się promocja publikacji *Chceta wa lëdze gwïòzdkã widzec?*. Spotkanie odbyło się w siedzibie Muzeum Narodowego w Oliwie;
3. 4 maja 2017 r. odbyła się w Gdyni promocja publikacji *Nieustraszeni. 66. Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego 1919-1939* autorstwa Mariana Hirsza;
4. 23 października 2017 r. odbyła się w Chojnicach promocja publikacji *Nieustraszeni. 66. Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego 1919-1939* autorstwa Mariana Hirsza;
5. 14 listopada 2017 r. odbyła się w Gdańsku promocja książek prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego pt. *Vademecum. Ruch kaszubsko-pomorski* oraz *Dylematy edukacyjne. Z Kaszubami i Pomorzem w tle.*
6. 15 lutego 2018 r. w Kaszubskim Liceum Ogólnokształcącym w Brusach odbyła się promocja podręcznika do nauki języka kaszubskiego w szkole ponadgimnazjalnej *Jô w Kaszëbsczï, Kaszëbskô w swiece cz. III* autorstwa Felicji Baska-Borzyszowskiej, Wojciecha Myszka. Nową publikację zaprezentowała prof. Jowita Kęcińska-Kaczmarek.
7. 27 lutego 2018 r. w siedzibie Kolekcji historyczno-regionalnej Albina Makowskiego w Chojnicach odbyła się promocja publikacji *Z Kaszub do Austrii. Korespondencja literatów kaszubskich z Ferdinandem Neureiterem.*
8. 27 lutego 2018 r. odbyła się promocja publikacji *Z Kaszub do Austrii. Korespondencja literatów kaszubskich z Ferdinandem Neureiterem.* Spotkanie odbyło się w siedzibie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku w Filii Gdańskiej przy ul. Mariackiej.
9. 1 marca 2018 r. w Szkole Podstawowej nr 43 im. wiceadm. Kazimierza Porębskiego w Gdyni odbyła się promocja książki pomocniczej do nauki języka kaszubskiego w szkole podstawowej, gimnazjum oraz szkole ponadgimnazjalnej: *Atlas dziejów Pomorza i jego mieszkańców - Kaszubów* autorstwa dr. Jana Mordawskiego. Nową publikację zaprezentował prof. Tadeusz Palmowski .
10. 19 marca 2018 r. w Słupsku odbyła się promocja publikacji *Z Kaszub do Austrii. Korespondencja literatów kaszubskich z Ferdinandem Neureiterem.*
11. 29 maja 2018 r. w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie odbyła się promocja publikacji *Vademecum. Literatura kaszubska* Adeli i Daniela Kalinowskich.
12. 12 czerwca 2018 r. w Miejskim Domu Kultury w Rumi odbyło się spotkanie promujące zbiór felietonów pt. *Wùnder-waffë i jinszé fef-lotë* autorstwa Sławomira Formelli.
13. 10 września 2018 r. w Bibliotece Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku w ramach cyklu „Bohaterowie małych ojczyzn” odbyła się promocja książki *Ks. ppłk Józef Wrycza (1884-1961). Biografia historyczna* autorstwa Krzysztofa Kordy.
14. 28 września 2018 r. w Słupsku w ramach cyklu *Czytanie Kaszub - Czëtanié Kaszëb* odbyła się promocja książki *Rómka & Tómkã przecywiónka* z udziałem jednego z autorów, Romana Drzeżdżona.

15. 14 października 2018 r. w ramach Dni Kultury Kaszubskiej w Chojnicach odbyła się promocja publikacji *Księga Liczb*. Gościem specjalnym był tłumacz, ojciec prof. Adam Ryszard Sikora.
16. 9 listopada 2018 r. w Słupsku w ramach cyklu *Czytanie Kaszub - Czëtanié Kaszëb* odbyła się promocja książki *Żużonka jak mrzónka* Stanisława Jankego.
17. 4 grudnia 2018 r. w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie odbyła się promocja książek m.in. zbioru wierszy *Żużonka jak mrzónka* Stanisława Janke, laureata pierwszej Kaszubskiej Nagrody Literackiej.
18. 6 lutego 2019 r. - promocja tomiku wierszy „Wiérzte starka dlô dzótk” Jana Trepczyka podczas uroczystości otwarcia Roku Trepczyka w Miszewie.
19. 7 lutego 2019 r. - promocja podręcznika *Kaszëbsczi Òdkrywca kl. IV* Emilii Maszke w Szkole Podstawowej w Puzdrowie.
20. 12 marca 2019 r. - promocja *Geografii Kaszub* Jana Mordawskiego w Muzeum Ziemi Puckiej w Pucku.
21. 12 marca 2019 r. - promocja książki *Ks. pptk Józef Wrycza (1884-1961). Biografia historyczna* zorganizowana przez ZKP oddział w Bydgoszczy
22. 22 marca 2019 r. - promocja tomiku poezji *Z pola dodóm* Adeli Kuik-Kalinowskiej zorganizowana przez ZKP oddział w Słupsku
23. 27 marca 2019 r. - promocja książki *Dr Franciszek Leon Kręcki* zorganizowana przez ZKP oddział w Gdyni połączona z wystawą poświęconą Patronowi Roku 2018.
24. 24 kwietnia 2019 r. - promocja książki *Dr Franciszek Leon Kręcki* zorganizowana przez ZKP oddział w Bytowie
25. 24 kwietnia 2019 r. - promocja *Geografii Kaszub* Jana Mordawskiego zorganizowana przez ZKP oddział w Gdyni
26. 13 maja 2019 r. - promocja *Vademecum kaszubskiego - Współczesna kultura Kaszub* na Zamku w Bytowie.
27. 30 maja 2019 r. - promocja książki *Kaszubski leksykon rybacki* Antoniego Konkela zorganizowana przez ZKP oddział w Jastarni.

Inicjatywy promujące czytanie

Stoiska sprzedaży książek kaszubskich i pomorskich

W 2017 r. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie brało udział i organizowało stoiska podczas prawie 40 wydarzeń i uroczystości, a także podczas trwania całego Jarmarku Dominikańskiego w Gdańsku. Książki kaszubskie nabyć można było podczas: Kaszubskiej Gwiazdki w Kartuzach, obrad Rady Naczelnej w Gdańsku, Brusach, promocji książki *Gramatika kaszëbszczégo jãzëka* H. Makurat, promocji publikacji *Chceta wa lédze gwiónzkã widzec?*, Dnia Jedności Kaszubów w Chmielnie, uroczystości wręczenia Skier Ormuzdowych w Gdańsku; promocji słuchowiska *Kaszëbogonia* w Muzeum Zachodniokaszubskim w Bytowie, konferencji metodycznej *Teatr dla szkoły kaszubskiej. Reżyser, nauczyciel i uczeń na drodze twórczej* w Słupsku, Areopagu Peplińskiego, Toruńskich Targów Książki Regionalnej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu, ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *Regiony i regionalizmy w perspektywie antropologii kulturowej. Między pasją a metodą*, Konferencja naukowa Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego dla uczczenia Floriana Ceynowy w 200. rocznicę urodzin w Gniewinie, Zjazdu Kaszubów w Rumi, Targów Książki

Kaszubskiej i Pomorskiej w Kościerzynie, XXXX Turnieju Gawędziarzy Kaszub i Kociewia w Wielu, Jarmarku Dominikańskiego w Gdańsku, Kociewskich Targów Wydawniczych w Starogardzie Gdańskim, inauguracji kampanii „Kaszubskie Bajania” w Pucku i Kościerzynie; Dyktanda Kaszubskiego w Szemudzie. W 2018 r. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie brało udział i organizowało stoiska podczas prawie 40 wydarzeń i uroczystości, a także podczas trwania całego Jarmarku Dominikańskiego w Gdańsku. Książki kaszubskie nabyć można było podczas: Kaszubskiej Gwiazdki w Kartuzach, uroczystości wręczenia Skier Ormuzdowych w Gdańsku; obrad Rady Naczelnej w Gdyni, Bitwy Kulinarnej w Krokowej, promocji książki J. Mordawskiego *Atlas Kaszubów* w Gdyni, Dnia Jedności Kaszubów w Kosakowie, Areopagu Peplińskiego, Toruńskich Targów Książki Regionalnej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu, Święta Miasta Gdańska na Targu Węglowym w Gdańsku, Targów Książki Kaszubskiej i Pomorskiej w Kościerzynie, Zjazdu Kaszubów w Luzinie, inauguracji kampanii „Kaszubskie Bajania” w Pucku i Kościerzynie; organizacji wydarzenia Fischmarkt w Gdańsku na Ołowiance, Dyktanda Kaszubskiego w Kolbudach, promocji książki *Z Kaszub do Austrii* w Gdańsku i w Słupsku, konferencji metodycznej *Mòdrô lëtra* w Słupsku, konferencji naukowej pt. *Muzea w dydaktyce j. kaszubskiego* na UG w Gdańsku, poświęcenia nowego sztandaru Zarządu Głównego ZKP. W 2019 roku Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie brało udział i organizowało stoiska podczas kilkudziesięciu wydarzeń i uroczystości, a także podczas trwania całego Jarmarku Dominikańskiego w Gdańsku. Książki kaszubskie nabyć można było podczas: otwarcia Roku Trepczyka w Miszewie, uroczystości wręczenia Skier Ormuzdowych w Gdańsku; Bitwy Kulinarnej w Tuchomiu; Dnia Jedności Kaszubów w Żukowie, Toruńskich Targów Książki Regionalnej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu, konferencji metodycznej *Film na Kaszubach* w Słupsku Targów Książki Kaszubskiej i Pomorskiej w Kościerzynie, Zjazdu Kaszubów w Chojnicach, Dnia Kaszubskiego w CH Riviera w Gdyni; wydarzenia Fischmarkt w Gdańsku; II Walnych Plachandrów w Wirtach, Dnia Kaszubskiego w Pucku, promocji książek w Pucku, Puzdrowie.

Spotkania Dyskusyjne Klubu Książki Kaszubskiej

W 2016 r. z inicjatywy Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego oraz miejskiej Biblioteki Publicznej w Wejherowie swoją działalność rozpoczął pierwszy w Polsce Dyskusyjny Klub Książki Kaszubskiej. DKKK zapewnia przestrzeń, w której każdy czytelnik będzie miał okazję poznać bliżej literaturę kaszubską poprzez możliwość wypożyczenia regionalnych publikacji, podyskutować nad ciekawymi wątkami omawianych dzieł i poznać innych ludzi, którym bliska jest twórczość literacka naszego regionu. Moderatorem Klubu jest redaktor naczelny "Pomeranii" - Dariusz Majkowski. W 2017 r. odbyło się 5 spotkań poświęconych współczesnej literaturze w języku kaszubskim.

Targi Książki Kaszubskiej i Pomorskiej w Kościerzynie

Jest to największa impreza promująca publikacje w języku kaszubskim oraz książki o Kaszubach i Pomorzu. Głównym organizatorem imprezy jest Biblioteka Miejska im. ks. Konstantego Damrota w Kościerzynie. 8 lipca 2017 r. w Kościerzynie odbyły się XVIII Targi Książki Kaszubskiej i Pomorskiej. Z dziewięćdziesięciu zgłoszonych publikacji nagrodę główną „Remusową Karę” otrzymało dziewięć pozycji. W 2017 r. wśród laureatów znalazło się 9 publikacji wydanych przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. W Konkursie Literatury Kaszubskiej nasze wydawnictwo zdobyło osiem nagród, w tym dwie Nagrody Główne - Remusową Karę. Nagrody główne otrzymali Krzysztof Korda za *Ks. ppłk Józef Wrycza (1884-1961). Biografia historyczna* w kategorii Publikacje naukowe i popularnonaukowe, oraz Janusz Mamelski

za: *Macka* w kategorii Literatura dziecięca. II MIEJSCA: w kategorii Literatura piękna w języku kaszubskim dla Hanny Makurat za: *Intimné mònologji*, w kategorii Publikacje naukowe i popularnonaukowe dla Iwony Hanny Świątosławskiej za: *Chceta wa lédze gwiôzdkã widzec?*, dla Hany Makurôt za: *Gramatika kaszëbsczégò jãzëka*, w kategorii Translacja dla o. Adama Ryszarda Sikory OFM za: *Knéga Wińdzeniô. Exodus*; III MIEJSCA: w kategorii Publikacje naukowe i popularnonaukowe dla prof. Cezarego Obracht - Prondzyńskiego za: *Ruch kaszubsko- pomorski* oraz w kategorii Literatura dziecięca dla Tomasza Fopke za: *Czë mùcha mò jãzëk?*. W Konkursie Literatury Pomorskiej książka pt. *Nieustraszeni. 66. Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego 1919-1939* autorstwa Mariana Hirsza zajęła III miejsce w kategorii Opracowania naukowe i eseje.

7 lipca 2018 r. w Kościerzynie odbyły się XIX Targi Książki Kaszubskiej i Pomorskiej. Wyboru laureatów dokonała komisja konkursowa w składzie - prof. Tadeusz Linkner, prof. Kazimierz Nowosielski oraz Bogumiła Cirocka i Grzegorz Schramke. Ze 108 zgłoszonych publikacji nagrodę główną „Remusową Karę” otrzymało pięć pozycji. W 2018 r. 7 wyróżnionych pozycji książkowych wydało Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - wszystkie w Konkursie Literatury Kaszubskiej, w tym Nagrodę Główną - Remusową Karę. Oto one: Główna Nagroda: Literatura dziecięca dla Rómána Drzędzóna za: *Mariolka i ji przigòdë*, II miejsce: Translacja dla o. Adama Ryszarda Sikory OFM za: *Knéga Kaptãnskô. Leviticus*, III miejsce: Publikacje edukacyjne dla Daniela Kalinowskiego i Adeli Kuik-Kalinowskiej za: *Literatura kaszubska. Kaszëbskô lëteratura*. Opracowania naukowe: dla Adeli Kuik-Kalinowskiej za opracowanie: *Z Kaszub do Austrii. Korespondencja literatów kaszubskich do Ferdinanda Neureitera*. Wyróżnienia: Proza w języku kaszubskim dla Stówka Fòrmellë za: *Wùnderwaffe i jinszé Fef-Lotë*, Publikacje edukacyjne dla Cezarego Obracht-Prondzyńskiego za: *Dylematy edukacyjne. Z Kaszunami i Pomorzem na pierwszym planie*, dla Jana Mordawskiego za: *Atlas dziejów Pomorza i jego mieszkańców - Kaszubów*.

13 lipca 2019 r. na Rynku w Kościerzynie odbyły się jubileuszowe XX Targi Książki Kaszubskiej i Pomorskiej. 42 wystawców przybyło do Kościerzyny. Wyboru laureatów dokonała komisja konkursowa w składzie - prof. Tadeusz Linkner, prof. Kazimierz Nowosielski oraz Bogumiła Cirocka, Iwona Makurat i Grzegorz Schramke. Z 82 zgłoszonych przez wydawnictwa publikacji nagrodę główną „Remusową Karę” otrzymało sześć pozycji. Łącznie nagrodzono i wyróżniono 29 publikacji w dziewięciu kategoriach. W 2019 roku 5 wyróżnionych pozycji książkowych wydało Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie - wszystkie w Konkursie Literatury Kaszubskiej. Oto one: Konkurs Literatury Kaszubskiej Kategoria: Literatura w języku kaszubskim Wyróżnienie dla Adeli Kuik-Kalinowskiej za: *Z pòla dodóm*; Kategoria: Opracowania naukowe i popularnonaukowe 3 miejsce dla Antoniego Konkela za: *Kaszubski leksykon rybacki*; Kategoria: Nagroda specjalna dla śp. prof. Jerzego Sampa za Jego wkład w rozwój kultury pomorskiej ze szczególnym uwzględnieniem książki *Gdańsk. Baśniowa Stolica Kaszub*. Konkurs Literatury Pomorskiej Kategoria: Proza Wyróżnienie dla: Zyty Wejer za: *Gadki Rozaliji*.

Kociewskie Targi Wydawnicze w Starogardzie Gdańskim

W dniach 1-2 września 2017 r. w Starogardzie Gdańskim odbyły się III Kociewskie Targi Wydawnicze. Targi zorganizowała Miejska Biblioteka Publiczna im. Ks. Bernarda Sychty. Udział w nich wzięło również ZKP. Skupiła ponad 30 wystawców: wydawnictw, autorów, instytucji i organizacji. Podczas trwania dnia targowego mieszkańcy z całego Kociewia oraz przybywający nieustannie goście mieli okazję zakupić ulubione pozycje wydawnicze, wraz z autografem autorów. Szerokie spektrum tematyki wydawniczej powodowało, że każdy mógł znaleźć coś dla siebie, od map i przewodników, przez kulinaria, historię aż do

bajek czy poezji. Komisja konkursowa Targów jednogłośnie nagrodę główną GRAND PRIX przyznała Krzysztofowi Kordzie za pozycję wydaną przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie pt. *Ks. pptk Józef Wrycza. Biografia historyczna*. Komisja przyznała także wyróżnienie dla publikacji *Nieustraszeni 66. Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego 1919-1939* - autorstwa Mariana Hirsza.

Kaszubski kalendarz

Na rok 2017 ZKP wydało kalendarz z kaszubskim nazewnictwem miesięcy, dni, imienin, świąt oraz ważnych dni w roku. Oprawę graficzną stanowił kolaż zdjęć przedstawiających rzeźby Józefa Chełmowskiego, patrona roku 2017. W 2019 r. kalendarz jest poświęcony patronowi roku - Janowi Trepczykowi.

Oliwskie Święto Książki

21 kwietnia 2018 r. w Gdańsku-Oliwie odbyła się kolejna odsłona Oliwskiego Święta Książki. To cykliczna impreza z kiermaszem wydawnictw, warsztatami dla dzieci, wymianą książek, konkursem prozatorskim. Jednym z wystawców było Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie.

Gdańskie Targi Książki

W dniach 16-18 marca 2018 r. odbyły się Gdańskie Targi Książki. To pierwsza tak duża inicjatywa poświęcona literaturze na Pomorzu. Jej celem jest promocja czytelnictwa, literatury publikowanej w Polsce, a także okazja do konsolidacji środowiska literackiego i umożliwienia spotkania z nim mieszkańcom Trójmiasta i województwa pomorskiego. W 2018 r. Targi odwiedziło 13 tysięcy osób. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie miało swoje stoisko podczas tego wydarzenia razem z 70 innymi wystawcami.

Gryfy literackie

15 marca 2018 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wejherowie odbyło się uroczyste wręczenie nagrody Gryf Literacki 2017. Była to już XII edycja tego prestiżowego konkursu literackiego, który organizowała Miejska Biblioteka Publiczna w Wejherowie. Patronat nad wydarzeniem objął prezydent Wejherowa Krzysztof Hildebrandt. Wyróżnienie starosty wejherowskiego za książkę w języku kaszubskim pt. *Rómka & Tómká przecywiónka* (felietyony wybrane) autorstwa Tomasza Fopki i Romana Drzeżdżona otrzymało Wydawnictwo Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego.

Cykl Czytanie Kaszub - Czëtanié Kaszëb

To nowy cykl spotkań autorskich organizowany w Słupsku m.in. przez słupski oddział ZKP, które były okazją do bliskiego spotkania z żywą kulturą Kaszub - przestrzenią łączącą Polskę z morzem w jej kulturowym aspekcie. Spotkania były także przestrzenią do dyskusji o złożonej problematyce tożsamości mieszkańców Kaszub i Pomorza. Forum literackie było również okazją do usłyszenia pięknego i żywego języka kaszubskiego, nazywanego często „melodią wiatru znad morza”. Spotkania prowadzone były zarówno w języku polskim, jak i kaszubskim. W spotkaniach promowane były książki i autorzy wydający w Wydawnictwie ZKP.

VI. DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU ZE SFERĄ ORGANIZACYJNĄ

Komunikacja z członkami ZKP

Ważnym elementem przepływu informacji oraz sprawnej komunikacji była stała korespondencja z oddziałami terenowymi. Niemalże raz w miesiącu członkowie ZKP byli informowani o ważnych decyzjach władz naczelnych ZKP, a także o realizowanych przedsięwzięciach ogólnorzeczniowych. Co miesiąc członkowie ZKP otrzymywali także pocztą elektroniczną skrót najważniejszych informacji w postaci newslettera.

Wsparcie projektowe

Pracownicy Biura ZKP aktywnie wspierali władze zainteresowanych oddziałów ZKP, udzielając informacji i pomocy merytorycznej niezbędnych do przygotowania i złożenia wniosku o dofinansowanie. W 2017 r. pomogli przy złożeniu i rozliczeniu 14 wniosków w 10 samorządach, w 2018 - 15 wniosków w 10 samorządach, a w 2019 przy złożeniu 10 z 8 samorządów.

Dotacje Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

W 2017 r. udało się zrealizować projekty: Spotkania teatralne *Zdradniô Tespisa*; Działalność bieżąca ZKP w 2017 r.; Działalność Rady Języka Kaszubskiego w 2017 r.; Organizacja konferencji i seminarium metodycznych dla nauczycieli języka kaszubskiego w 2017 r.; Warsztaty regionalne - „Remusowa Kara 2017”; III Letnia szkoła języka kaszubskiego, kultury i historii Kaszub; *Kaszëbë Music Festiwal* - IV Festiwal Piosenki Kaszubskiej; Skarbnica Kaszubska - kaszubski portal edukacyjny; Język kaszubski w „Pomeranii” - wydawanie czasopisma ze stronami kaszubskojęzycznymi oraz dodatków kaszubskojęzycznych „Najô Ûczba” i „Stegna”; Spotkania piszących po kaszubsku; Skarbnica Kaszubska; Wydanie Księgi Kaptkańskiej w języku kaszubskim; Akademia Bajki Kaszubskiej w 2017 r.; Wydanie książki *Ania z Zielonego Wzgórza* Lucy Maud Montgomery w przekładzie na język kaszubski; Krajobraz kulturowy Kaszub w animacji poklatkowej - warsztaty; Wydanie publikacji dla dzieci wraz z audiobookiem *Bôjkówô krôjna Mariolczy*; Wydanie *Vademecum kaszubskiego - tom 4 Literatura kaszubska*; Wydanie publikacji pt. *Polsko-kaszubski słownik nazw miejscowych i fizjograficznych*; Wydanie publikacji *Zakłëta Stegna. Bajki kaszubskie*; XVI Dyktando Kaszubskie - „Królewionka w Pałacu”; Wydanie zbioru prozy kaszubskiej Sławomira Formelli; Wydanie publikacji dla dzieci wraz z audiobookiem pod roboczym tytułem *Wiërzte dlô dzecy* Stanisława Jankego; Wydanie audiobooka *Gduńsk stolëcą Kaszëb. Baśniokrąg kaszubski* Jerzego Sampa. Ponadto Zrzeszenie otrzymało dofinansowanie na 3 projekty telewizyjne, realizowane we współpracy z Twoją Telewizją Morską: produkcja programu telewizyjnego *Kaszuby od kuchni*; *Na gościnie*; *Gôdómë pò kaszëbskù*. (Łącznie 25 projektów).

W 2018 r. udało się zrealizować projekty: Spotkania teatralne *Zdradniô Tespisa*; Działalność bieżąca ZKP w 2018 r.; Działalność Rady Języka Kaszubskiego w 2018 r.; Organizacja konferencji i seminarium metodycznych dla nauczycieli języka kaszubskiego w 2018 r.; Warsztaty regionalne - „Remusowa Kara 2018”; Letnia szkoła języka kaszubskiego, kultury i historii Kaszub; *Kaszëbë Music Festiwal* - V Festiwal Piosenki Kaszubskiej; Skarbnica Kaszubska - kaszubski portal edukacyjny; Język kaszubski w „Pomeranii” - wydawanie czasopisma ze stronami kaszubskojęzycznymi oraz dodatków kaszubskojęzycznych „Najô Ûczba” i „Stegna”; Spotkania piszących po kaszubsku; Akademia Bajki Kaszubskiej w 2018 r., Wydanie kaszubskojęzycznej ściennej mapy historyczno-kulturowej województwa pomorskiego; Wydanie

Vademecum kaszubskiego - tom 5 Kultura kaszubska; Wydanie *Księgi Liczb* w języku kaszubskim; Wydanie *Polsko-kaszubskiego słownika nazw fizjograficznych*; Wydanie książki dla dzieci wraz z audiobookiem pt. *Ùktòdk dlò dzòtk* Trepczyka; *Kaszëbskò Encyklopediò Tematicznò*; Teczka materiałów dla nauczania języka kaszubskiego. Ponadto Zrzeszenie otrzymało dofinansowanie na 2 projekty telewizyjne, realizowane we współpracy z Twoją Telewizją Morską: produkcja programu telewizyjnego *Słówka jidq w główka* oraz *Klëka* (łącznie 21 projektów).

W 2019 r. otrzymano dotacje do następujących projektów: Spotkania teatralne *Zdradniò Tespisa* Działalność bieżąca ZKP w 2019 r.; Działalność Rady Języka Kaszubskiego w 2019 r.; Organizacja konferencji i seminarium metodycznych dla nauczycieli języka kaszubskiego w 2019 r.; Warsztaty regionalne - „Remusowa Kara 2019”; Letnia szkoła języka kaszubskiego, kultury i historii Kaszub; *Kaszëbë Music Festiwal* - VI Festiwal Piosenki Kaszubskiej; Skarbnica Kaszubska - kaszubski portal edukacyjny; Język kaszubski w „Pomeranii” - wydawanie czasopisma ze stronami kaszubskojęzycznymi oraz dodatków kaszubskojęzycznych „Najò Ùczba” i „Stegna”; Spotkania piszących po kaszubsku; Akademia Bajki Kaszubskiej w 2019 r., Teczka do nauczania języka kaszubskiego cz.II, *Timeline: Polska-Kaszuby* - historyczna gra karciana, *Wanoga po Kaszëbach* - wydanie edukacyjnej gry planszowej, Po kaszubsku na YouTube 2019, Wydanie *Księgi Powtórzonego Prawa* w języku kaszubskim i zamknięcie projektu Wydanie Pięcioksięgu w tłumaczeniu na język kaszubski, Wydanie kaszubskiej prozy dla dzieci pod roboczym tytułem *Zajęcze Wzgòrze*, Publikacja książki artystycznej dla dzieci pod roboczym tytułem *Zelony pùjk*, Wydanie *Vademecum kaszubskiego - tom 6* pod roboczym tytułem Najnowsza historia Kaszubów, Wydanie zbioru współczesnej prozy kaszubskiej pod roboczym tytułem *Ochleca*, Kaszubska książeczka kreatywna dla dzieci pod roboczym tytułem *Czerwony guzik*, Wydanie publikacji *Nowi Testameñt. Bibliò dlò dzecy* z audiobookiem.

Ponadto Zrzeszenie otrzymało dofinansowanie na 2 projekty telewizyjne, realizowane we współpracy z Twoją Telewizją Morską: produkcja programu telewizyjnego *Cantate Domino Canticum Cassuborum* oraz *Kaszuby od kuchni* (łącznie 24 projekty).

Dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W 2017 r. ZKP otrzymało dotacje w ramach programu „Kultura ludowa i tradycyjna” na realizację zadania pn. *XVI Dyktando Kaszubskie - „Królewionka w Pałacu”* oraz programu „Czasopisma” na realizację zadania pn. *Wydanie 11 numerów miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w 2017 r.*

W 2018 r. ZKP otrzymało dotacje w ramach programu „Kultura ludowa i tradycyjna” na realizację zadań pn. *XVII Dyktando Kaszubskie - „Królewionka w Pałacu”* i „Mistrz tradycji - malarstwo na szkłe” oraz programu „Czasopisma” na realizację zadania pn. *Wydanie 5 numerów miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w 2018 r.*

W 2019 r. ZKP otrzymało dotacje w ramach programu „Kultura ludowa i tradycyjna” na realizację zadań pn. *XVII Dyktando Kaszubskie - „Królewionka w Pałacu”* i „Mistrz tradycji - plecionkarstwo” oraz programu „Czasopisma” na realizację zadania pn. *Wydanie 9 numerów miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w 2019 r.*

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie pozyskało w latach 2017-2019 również współfinansowanie na wydanie miesięcznika „Pomerania” z: Samorządu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (3 projekty), Miasta Gdańska (2 projekty) oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki

Wodnej 3 dodatki ekologiczne poświęcone gatunkom inwazyjnym (2017) owadom drapieżnym (2018) roślinom przyjaznym dla zwierząt (2019).

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie uzyskało również dofinansowanie z Miasta Gdańska na projekty *Fischmarkt w Gdańsku* (w latach 2018 i 2019) oraz *Wydanie w języku polskim książki Gdańsk - baśniowa stolica Kaszub Jerzego Sampa* (w 2018 r.); z Samorządu Województwa Pomorskiego na projekt *Jarmark Kociewski w Wirtach* (w latach 2018 i 2019); z Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych na projekt pt. *Wieś Sprawiedliwych* (w 2019 r.).

Zrzeszenie stworzyło, administrowało i zarządzało sześcioma stronami internetowymi. Główną stroną informacyjną organizacji jest portal kaszubi.pl wraz z podstronami oddziałów ZKP. Utrzymujemy również starą wersję strony pod domeną zk-p.org. Nadal rozwijamy strony związane z realizowanymi projektami jak skarbnicakaszubska.pl i akademiabajkikaszubskiej.pl, miesiecznikpomerania.pl, na której można znaleźć cyfrowe archiwalne numery oraz odsłuchać wybrane teksty pochodzące z miesięcznika i dodatku Stegna, WirtualneKaszuby.com.

Zrzeszenie powiększało swoją obecność w świecie portali społecznościowych. Na **kanale Zrzeszenia na portalu Youtube**, publikowane są krótkie materiały promocyjne oraz informacyjne własnej produkcji, prezentujące bieżącą działalność społeczno-kulturalną Zrzeszenia.

Ważnym elementem w promocji Zrzeszenia oraz jego działań jest **profil na portalu społecznościowym Facebook**. Portal promuje działania Zrzeszenia i przekazuje informacje w nieco odmiennej formie, bowiem jest nastawiony na szybką interakcję użytkownikami. Obecnie 10,1 tys. osób śledzi i komentuje lub poleca informacje ukazujące się na naszym koncie.

Informacje o naszych działaniach docierają do coraz większej rzeszy internautów i dzięki temu Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie jest coraz bardziej rozpoznawalne, także poza granicami Pomorza. Za stworzenie, poprawki oraz bieżące administrowanie stron internetowych odpowiedzialni są pracownicy biura ZKP.

Fundusz Stypendialny im. Izabeli Trojanowskiej

Decyzją Kapituły Funduszu Stypendialnego w 2017 r. stypendium otrzymał Grzegorz Renusz, dziennikarz „Radia Gdańsk”. W 2018 r. stypendium otrzymał Robert Groth, dziennikarz Radia Gdańsk, natomiast rok później laureatką została Aleksandra Dziecielska-Jasnoch z Czerska, nauczycielka języka kaszubskiego, redaktorka "Naji Ûczbë" edukacyjnego dodatku do miesięcznika „Pomerania”.

Kaszubski Zespół Parlamentarny

Przewodniczącym zespołu jest senator Kazimierz Kleina. Głównym zadaniem zespołu jest od początku jego powstania promocja tematyki kaszubskiej w Parlamencie (Sejmie i Senacie) oraz w centralnej administracji rządowej. Zespół wspiera różnorodne inicjatywy podejmowane przez Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, poszczególne oddziały oraz przez inne organizacje zajmujące się tematyką kaszubsko-pomorską.

Współpraca z przedstawicielami samorządów

Prezes Zrzeszenia oraz Członkowie Władz Naczelnych ZKP utrzymywali stałą łączność i współpracę z samorządowcami wszystkich szczebli naszego województwa. Wyrazem tej dobrej współpracy są m.in. wymienione wcześniej coroczne wydarzenia organizowane każdorazowo z inną jednostką samorządu terytorialnego oraz spotkania, zebrania, konferencje organizowane przez JST w których reprezentanci Zrzeszenia brali aktywny udział.

Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z ZKP

17 maja 2017 r. Rzecznik Praw Obywatelskich, dr Adam Bodnar, odwiedził Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, gdzie z członkami naszego Stowarzyszenia rozmawiał m.in. o działaniach Zrzeszenia, relacjach z samorządem i władzami, o tym, jak tożsamość kaszubską łączy się z tożsamością polską, dostępie do mediów, o edukacji w języku regionalnym - kaszubskim. W rozmowie z rzecznikiem i przedstawicielami Biura RPO udział brali prezes ZKP prof. Edmund Wittbrodt, wiceprezes ZKP Łukasz Grzędzicki, dyrektor Biura Zarządu ZKP Łukasz Richert, prezes Instytutu Kaszubskiego prof. Cezary Obracht-Prondzyński, członek Rady Naczelnej Jacek Fopke oraz zajmująca się edukacją kaszubską w ZKP Lucyna Radziwińska. Wizyta Adama Bodnara odbyła się w ramach spotkań regionalnych na Pomorzu, podczas których rozmawia o najważniejszych problemach dostrzeganych przez mieszkańców i organizacje społeczne.

Podpisanie deklaracji współpracy między ZKP a Kaszubskim Związkiem Pracodawców

28 września 2017 r. w Żukowie doszło do spotkania przedstawicieli Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego z Kaszubskim Związkiem Pracodawców, podczas którego podpisano deklarację o współpracy pomiędzy dwoma organizacjami. Strony zadeklarowały wzajemne wsparcie w inicjatywach wspomagających wszechstronny rozwój kulturowy, społeczny i gospodarczy Pomorza oraz szerzących w społeczności wiedzę odnośnie tradycji kaszubsko-pomorskiej. Osobą podpisującą dokument z strony Kaszubskiego Związku Pracodawców był prezes Zbigniew Jarecki, natomiast Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie reprezentował prezes Edmund Wittbrodt.

Infrastruktura biurowa

Biuro ZKP wymieniło część sprzętu biurowego, stary sprzęt został zutylizowany. Bieżące naprawy w trakcie roku psujących się składników Domu Kaszubskiego pozwalają zachować jego funkcjonalność.

Obiekty ZKP w Łączyńskiej Hucie, Starbieniu oraz w Wieżycy

Opiekę nad Checżą pełnią studenci z Klubu Studenckiego Pomorania. Obiekt w Starbieniu został wystawiony na sprzedaż w następstwie braku znalezienia nowego operatora obiektu po Kaszubskim Uniwersytecie Ludowym, który swoją działalność prowadzi wyłącznie w obiekcie w Wieżycy.

Utrzymywano i rozwijano współpracę z instytucjami partnerskimi, które wspierały finansowo Zrzeszenie przy realizacji działań statutowych. Wśród tych instytucji znajdują się: Bank PKO BP, BAT Materiały Budowlane, DGT, Dr. Oetker, TREFL S.A., Kaszubski Związek Pracodawców, BCT, OPEC, Technoserwis, Fundacja LOTOS i wiele innych.

VII. Sprawozdanie finansowe

Rachunek zysków i strat (wariant porównawczy)

Nazwa pozycji	Na koniec 2019-09	2018	2017
Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	907614,19	1826887,90	1881032,62
od jednostek powiązanych	0,00	0,00	0,00
Przychody netto ze sprzedaży produktów	829896,49	1635138,39	1593361,89
Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna)	0,00	-21181,00	7323,40
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	0,00	0,00	0,00
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	0,00	0,00	0,00
Koszty działalności operacyjnej	1251340,52	2213422,73	2181761,69
Amortyzacja	90242,37	123633,11	120323,16
Zużycie materiałów i energii	15380,00	25428,34	3977,84
Usługi obce	1693,18	1933,98	3476,64
Podatki i opłaty, w tym:	7097,00	15301,84	10957,81
Wynagrodzenia	0,00	0,00	0,00
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:	135,95	18396,74	8317,35
Pozostałe koszty rodzajowe	1098653,95	1987574,01	1955816,09
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	38138,07	41154,71	78892,80
Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)	-343726,33	-386534,83	-300729,07
Pozostałe przychody operacyjne	208627,29	257669,47	238713,23
Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00	0,00
Dotacje	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00	0,00
Inne przychody operacyjne	208627,29	257669,47	238713,23
Pozostałe koszty operacyjne	374,63	5971,23	9067,55
Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00	0,00
Inne koszty operacyjne	374,63	5971,23	9067,55
Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)	-135473,67	-134836,59	-71083,39
Przychody finansowe	201912,44	201300,15	3438,96
Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	0,00	0,00	0,00
Odsetki, w tym:	1912,44	1300,15	3438,96
Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00
Inne	200000,00	200000,00	0,00

Koszty finansowe	59,30	199,15	153,05
Odsetki, w tym:	0,00	0,00	0,00
Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:	0,00	0,00	0,00
Aktualizacja wartości aktywów finansowych	0,00	0,00	0,00
Inne	59,30	199,15	153,05
Zysk (strata) brutto (F+G-H)	66379,47	66264,41	-67797,48
Podatek dochodowy	13,00	12,00	2,00
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,00	0,00	0,00
Zysk (strata) netto (I-J-K)	66366,47	66252,41	-67799,48

Bilans

AKTYWA

Aktywa trwałe	3712639,13	3802881,50	3926514,61
Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00	0,00
Koszty zakończonych prac rozwojowych	0,00	0,00	0,00
Wartość firmy	0,00	0,00	0,00
Inne wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00	0,00
Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00	0,00
Rzeczowe aktywa trwałe	3595029,33	3685271,70	3808904,81
Środki trwałe	3595029,33	3685271,70	3772796,30
grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	236563,10	238505,30	241094,90
budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	3358466,23	3446766,40	3531701,40
urządzenia techniczne i maszyny	0,00	0,00	0,00
środki transportu	0,00	0,00	0,00
inne środki trwałe	0,00	0,00	0,00
Środki trwałe w budowie	0,00	0,00	36108,51
Zaliczki na środki trwałe w budowie	0,00	0,00	0,00
Należności długoterminowe	0,00	0,00	0,00
Od jednostek powiązanych	0,00	0,00	0,00
Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00	0,00
Od pozostałych jednostek	0,00	0,00	0,00
Inwestycje długoterminowe	117609,80	117609,80	117609,80
Nieruchomości	0,00	0,00	0,00
Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00	0,00
Długoterminowe aktywa finansowe	117609,80	117609,80	117609,80
w jednostkach powiązanych	117609,80	117609,80	117609,80
udziały lub akcje	117609,80	117609,80	117609,80
inne papiery wartościowe	0,00	0,00	0,00
udzielone pożyczki	0,00	0,00	0,00
inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	0,00
W pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada	0,00	0,00	0,00

zaangażowanie w kapitale			
udziały lub akcje	0,00	0,00	0,00
inne papiery wartościowe	0,00	0,00	0,00
udzielone pożyczki	0,00	0,00	0,00
inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	0,00
w pozostałych jednostkach	0,00	0,00	0,00
udziały lub akcje	0,00	0,00	0,00
inne papiery wartościowe	0,00	0,00	0,00
udzielone pożyczki	0,00	0,00	0,00
inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	0,00
Inne inwestycje długoterminowe	0,00	0,00	0,00
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00	0,00
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00	0,00
Inne rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00	0,00
Aktywa obrotowe	600639,40	783477,86	658109,19
Zapasy	155419,56	142226,53	121584,59
Materiały	0,00	0,00	0,00
Półprodukty i produkty w toku	0,00	0,00	0,00
Produkty gotowe	95559,96	75950,08	42141,94
Towary	59859,60	66276,45	79442,65
Zaliczki na dostawy i usługi	0,00	0,00	0,00
Należności krótkoterminowe	34891,17	55762,89	15898,63
Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00	0,00
z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00	0,00
do 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00
Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00	0,00
z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty	0,00	0,00	0,00
do 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00
Należności od pozostałych jednostek	34891,17	55762,89	15898,63
z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	29987,88	19945,20	15709,48
do 12 miesięcy	29987,88	19945,20	15709,48
powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	1855,06	4075,94	189,15
inne	3048,23	31741,75	0,00
dochodzone na drodze sądowej	0,00	0,00	0,00
Inwestycje krótkoterminowe	410328,67	585488,44	520625,97
Krótkoterminowe aktywa finansowe	410328,67	585488,44	520625,97
w jednostkach powiązanych	0,00	0,00	0,00
udziały lub akcje	0,00	0,00	0,00
inne papiery wartościowe	0,00	0,00	0,00
udzielone pożyczki	0,00	0,00	0,00
inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	0,00

w pozostałych jednostkach	0,00	0,00	0,00
udziały lub akcje	0,00	0,00	0,00
inne papiery wartościowe	0,00	0,00	0,00
udzielone pożyczki	0,00	0,00	0,00
inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	0,00
środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	410328,67	585488,44	520625,97
środki pieniężne w kasie i na rachunkach	-139671,33	585488,44	170625,97
inne środki pieniężne	550000,00	0,00	350000,00
inne aktywa pieniężne	0,00	0,00	0,00
Inne inwestycje krótkoterminowe	0,00	0,00	0,00
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00	0,00
Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy	0,00	0,00	0,00
Udziały (akcje) własne	0,00	0,00	0,00
	4313278,53	4586359,36	4584623,80
PASYWA			
Kapitał (fundusz) własny	2537705,20	2471338,73	2405086,32
Kapitał (fundusz) podstawowy	1645849,38	1579596,97	1647396,45
Kapitał (fundusz) zapasowy, w tym:	0,00	0,00	0,00
nadwyżka wartości sprzedaży (wartości emisyjnej) nad wartością nominalną udziałów (akcji)	0,00	0,00	0,00
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, w tym:	333412,50	333412,50	333412,50
z tytułu aktualizacji wartości godziwej	0,00	0,00	0,00
Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, w tym:	492076,85	492076,85	492076,85
tworzone zgodnie z umową (statutem) spółki	0,00	0,00	0,00
na udziały (akcje) własne	0,00	0,00	0,00
Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,00	0,00	0,00
Zysk (strata) netto	66366,47	66252,41	-67799,48
Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	1775573,33	2115020,63	2179537,48
Rezerwy na zobowiązania	0,00	33612,00	0,00
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00	0,00
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00	0,00
długoterminowa	0,00	0,00	0,00
krótkoterminowa	0,00	0,00	0,00
Pozostałe rezerwy	0,00	33612,00	0,00
długoterminowe	0,00	0,00	0,00
krótkoterminowe	0,00	33612,00	0,00
Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00
Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00	0,00
Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00	0,00
Wobec pozostałych jednostek	0,00	0,00	0,00
kredyty i pożyczki	0,00	0,00	0,00
z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00	0,00
inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00	0,00

zobowiązania wekslowe	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania krótkoterminowe	56279,65	99586,14	48735,15
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00	0,00
z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00	0,00
do 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00	0,00
z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności	0,00	0,00	0,00
do 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	56279,65	99586,14	48735,15
kredyty i pożyczki	0,00	0,00	0,00
z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00	0,00
inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00	0,00
z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	37306,35	31341,81	15977,99
do 12 miesięcy	37306,35	31341,81	15977,99
powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00	0,00
zaliczki otrzymane na dostawy i usługi	0,00	0,00	0,00
zobowiązania wekslowe	0,00	0,00	0,00
z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	18910,40	33494,33	32757,16
z tytułu wynagrodzeń	0,00	19750,00	0,00
inne	62,90	15000,00	0,00
Fundusze specjalne	0,00	0,00	0,00
Rozliczenia międzyokresowe	1719293,68	1981822,49	2130802,33
Ujemna wartość firmy	0,00	0,00	0,00
Inne rozliczenia międzyokresowe	1719293,68	1981822,49	2130802,33
długoterminowe	0,00	0,00	0,00
krótkoterminowe	1719293,68	1981822,49	2130802,33
	4313278,53	4586359,36	4584623,80

VIII. INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁÓW

ZKP Oddział Kartuzy

- 17 lutego 2018r. 80 ROCZNICA ŚMIERCI ALEKSANDRA MAJKOWSKIEGO połączone z 98 rocznicą Powrotu Kaszub do Macierzy
- 9.03.2019r. Rada Naczelna w Kartuzach z ogłoszeniem Zjazdu Kaszubów w Kartuzach w 2023
- 15.06.2019r. V Odpust Kaszubski w Polanowie z obsługą ołtarza w języku kaszubskim przez nasz oddział

4. 28.02.2019r. Spotkanie z Purclem w Muzeum Kaszubskim połączone z pokazem filmu "Zdroje Raduni" Tomasza Słomczyńskiego i Piotra Dorosza

o/Rumia

1. 01.07.2017 r. - XIX Światowy Zjazd Kaszubów w Rumi.
2. Pierwsze niedziele sierpnia - co roku odbywają się Jarmarki Kaszubskie w Rumi. Jak zawsze podczas Jarmarków są występy zespołów kaszubskich, konkursy, turniej „baški”, stoiska twórców ludowych, a na koniec występ „gwiazdy wieczoru”. Szacujemy, że w Jarmarkach uczestniczy ok. 2-3 tys. osób z całych Kaszub i wczasowicze z innych regionów Polski. Jubileuszowy XXV Jarmark Kaszubski, który odbył się 5 sierpnia 2018 r. miał szczególnie doniosły charakter i rozszerzony program (dodatkowo msza św. z kaszubską liturgią słowa i przemarszem ulicami Rumi).
3. Wrzesień 2018 - wycieczka autokarowa zorganizowana przez ZKP/o Rumia do Niemiec (Meklemburgia - Pomorze Przednie), gdzie zwiedzaliśmy miejsca historycznie związane ze Słowianami (Kaszubami) zachodnimi. W wycieczce wzięli udział członkowie ZKP O/Rumia i z innych oddziałów (Puck, Gościcino, Wejherowo).
4. 12.09.2019 r zorganizowanie sympozjum i odsłonięcie obelisku poświęconego zamordowanym przez Niemców we wrześniu 1939 r. chłopcom z Rumi
5. Poza tym kontynuowaliśmy wydawanie biuletynu informacyjnego (miesięcznik „Rëmskö Klëka”), który docierał do czytelników z Rumi i dalej na Kaszuby.

ZKP Oddział Luzino

1. Poświęcenie sztandaru Oddziału ZKP w Luzinie 18 marca 2018 roku.
2. XX Światowy Zjazd Kaszubów 7 lipca 2018 roku.
3. Udział Oddziału z poczem sztandarowym w V Odpuście Kaszubskim na Świętej Górze Polanowskiej 15 czerwca 2019 roku.

ZKP Oddział Chojnice

1. **Dni Kultury Kaszubsko-Pomorskiej.** Od lat największym przedsięwzięciem jest organizacja **Dni Kultury Kaszubsko-Pomorskiej**. W czasie Dni odbywają się spotkania, koncerty, konkursy dla dzieci i młodzieży (m.in. recytatorski *Kaszëbsczi Eko-Art.*, plastyczny *Barwy jesieni* - oba o randze powiatowej), promocje wydawnictw regionalnych, wystawy, msza św. z kaszubską liturgią słowa, turniej gry w baškę. W mijającej kadencji na DKKP gościliśmy: B. Ugowską, K. Gradowskiego, G. Schramkę, A.i D. Majkowskich, o. A.R. Sikorę, F. Baskę-Borzyszkowską, K. Główczewską, A. Grzeszną-Kozikowską (spotkania autorskie); koncertował chór DISCANTUS oraz nasze lokalne zespoły; odbyły się wystawy M. Jarczyńskiego (rysunek), R. Kruczyńskiego (malarstwo), *Kaszëbë sztõtã zatrzimóné* (fotografia - pokonkursowa), *Barwy jesieni* (pokonkursowa). Dni organizujemy przy współpracy z samorządem lokalnym, Chojnickim Centrum Kultury, Miejską Biblioteką Publiczną, Muzeum Historyczno-Etnograficznym im. Juliana Rydzkowskiego, placówkami oświatowymi, Bazyliką Mniejszą.

2. **Amatorski Kaszubski Teatr** istnieje przy oddziale od 2007 r., 10 premier, organizacja trzech Przeglądów Teatrów Kaszubskich „Zdrzadniô Tespisa” (wspólnie: ZG ZKP, chojnicki oddział i Chojnickie Centrum Kultury); w b.r. „Zdrzadniô Tespisa” powróciła (po czterech latach przerwy) do Chojnic jako Spotkania teatralne „Zdrzadniô Tespisa”.
3. **Szkolny Dzień Jedności Kaszubów** organizowany od 2013 roku (wspólna organizacja - nasz oddział i SP nr 7 im. Jana Karnowskiego; w tejsze szkole w święcie uczestniczą przedszkolaki i uczniowie z terenu miasta i gminy Chojnice).
4. **Biuletyn KLUKA** - rocznik, wydawany w grudniu, dotychczas ukazało się 11 numerów.

ZKP Oddział Krokowa

1. **Obchody „Roku Floriana Ceynowy” w Gminie Krokowa** - 30.IV.2017 Dzień Kaszubski - przedstawienie biografii i fragmentów utworów Jego i o Nim, 10.V. - wyjazd do Przysierska (grób F.Ceynowy), 22 IX - udział w uroczystości nadania imienia F. Ceynowy Szkole Podstawowej w Sławoszynie (laudacja), 15.X - zamknięcie obchodów Roku z udziałem delegacji i pocztów sztandarowych bratnich Oddziałów ZKP.
2. **Zwycięstwo naszej ekipy w „IV Bitwie kulinarnej” w Jastarni i zorganizowanie „V Bitwy kulinarnej” pod hasłem „Wszystko z ziemniaka” w Krokowej.** Hasło Bitwy związane było z tradycją Krokowej i istnieniem w niej Hodowli Twórczej Ziemniaka, gdzie tworzone nowe odmiany tej rośliny.
3. **Zorganizowanie obchodów 100 rocznicy urodzin księdza Antoniego Peplińskiego** - 30 IV 2018 Dzień Kaszubski z prezentacją twórczości Kapłana- poety - występy zespołów regionalnych i chóru Pięciolinia, wystawa mobilna udostępniona przez Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie, 6.X - wizyta w Izbie Pamięci ks. Antoniego w Kłęczynie i zapalenie zniczy na grobie Poety w Mściszewicach.

Oddział Kociewski ZK-P w Pelplinie.

1. Do najważniejszych wydarzeń należało zorganizowanie - we współpracy z Biblioteką Diecezjalną - trzech konferencji popularnonaukowych z cyklu "Wielcy ludzie małego Pelplina", które udokumentowane zostały publikacjami z materiałami pokonferencyjnymi. W 2017 r. konferencja poświęcona była Słudze Bożemu Biskupowi Konstantynowi Dominikowi, autorowi słownika kaszubskiego i słownika kociewskiego ks. Bernardowi Sychcie, filozofowi ks. Franciszkowi Sawickiemu, muzykologowi Oskarowi Hermańczykowi oraz działaczowi niepodległościowemu Walentemu Stefańskiemu. W 2018 r. wygłoszone zostały referaty z okazji 25 rocznicy śmierci poety i historyka sztuki ks. Janusza St. Pasierba. W 2019 r. konferencja dotyczyła współtwórców księgarni, drukarni, wydawnictwa i pisma "Pielgrzym". Referentami są zawsze znakomici znawcy tematu, głównie ze środowisk akademickich. Te konferencje zaczynają być znakiem rozpoznawczym pelplińskiego oddziału.

2. Współ z Biblioteką Diecezjalną zorganizowano cykle koncertów poetycko-muzycznych: "Myśląc Ojczyzna" (2016), "Poeci z Kociewia i wierze, nadziei i miłości" (2017), "Polskie drogi do Niepodległości" (2018), a z Miejskim Ośrodkiem Kultury dwa koncerty (koncert poezji śpiewanej zespołu "Krakowskie Przedmieście" w 2018 r. oraz koncert "Budujcie na skale" w 2019 r.). Współ z miejscowym Liceum Ogólnokształcącym oraz Miejskim Ośrodkiem Kultury współorganizowano kolejne edycje Pomorskiego Festiwalu Poetyckiego im. ks. Janusza St. Pasierba.
3. Do młodego pokolenia adresowane były dwie gry miejskie (w 2018 r. w związku z 25 rocznicą śmierci ks. Janusza St. Pasierba, a w 2019 r. z okazji 150 rocznicy powstania "Pielgrzyma", 80 rocznicy krwawej pelplińskiej jesieni 1939 r. oraz 20 rocznicy wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Pelplinie).
4. Pelplińscy zrzeszeni kontynuują tradycje wydawnicze. W ostatnich latach przygotowali do druku kilka książek dotyczących historii i tradycji regionu. Pod koniec 2016 r. ukazała się zbiorowa praca przygotowana przez pelplińskich członków ZK-P z okazji 85. rocznicy nadania Pelplinowi praw miejskich "Pelpliński alfabet". Spotkała się ona z wielkim zainteresowaniem. Obecnie przygotowywane jest drugie wydanie - poprawione, uzupełnione i rozszerzone o ok. 40 nowych haseł (łącznie będzie ich ok. 150).
5. Ważnym wydarzeniem ostatniego roku były uroczystości z okazji 35-lecia Oddziału Kociewskiego ZK-P w Pelplinie. Z tej okazji wydano specjalny folder ukazujący dzieje i dorobek oddziału. Oddział zrealizował w minionej kadencji siedem projektów, dofinansowanych przez Gminę Pelplin, Powiat Tczewski i Województwo Pomorskie.

ZKP Oddział Toruń

1. organizacja trzech edycji Toruńskiego Kiermaszu Książki Regionalnej (V, VI, VII) wraz z wydarzeniami towarzyszącymi - spotkaniami autorskimi, prelekcjami i debatami o tematyce pomorskiej. Kolejne edycje Kiermaszu cieszą się coraz większą uwagą miłośników książek oraz wydawców. Kiermasz był doskonałą okazją do promocji Oddziału w lokalnych i regionalnych mediach oraz środowiskach zainteresowanych kulturowym dziedzictwem Pomorza. Obie ostatnie edycje zostały dofinansowane ze środków Gminy Miasta Toruń. Współorganizatorem Kiermaszu jest każdorazowo Biblioteka Uniwersytecka UMK.
2. uroczystość odsłonięcia w 2018 r. Pomnika Ofiar Zbrodni Pomorskiej połączona ze współorganizacją posiedzenia Rady Naczelnej ZKP w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu
3. współorganizacja turnieju gry w Baškę w Chełmży 2016, 2017 i 2018 r. (wspólnie z Chełmżyńskim Ośrodkiem Kultury i Klubem „AS PIK” z Chełmży). Zarząd Oddziału każdorazowo pozyskuje nagrody rzeczowe dla uczestników turnieju, korzysta też z okazji do zainteresowania ich ideą regionalizmu pomorskiego.

ZKP Oddział Przywidz

1. W 2019 roku **po raz piąty:**

Coroczna impreza środowiskowa – autorstwa Cezarego Bach - Żelewskiego - Dzień Jedności Kaszubów- Przywidzki Marsz Nordic Walking „Jednością silni” ZKP w Przywidzu, wokół jeziora Przywidzkiego z poczęstunkiem / 8 km/ we współpracy z KGW i OSP Przywidz.

2. W 2019 roku **po raz z piąty:**

Impreza środowiskowa autorstwa Cezarego Bach - Żelewskiego - dla

mieszkańców gminy Przywidz:

- a) „Marsz – pamiątki historyczne Przywidza” Trzepowo - Czarna Huta
- b) „Marsz – pamiątki historyczne Przywidza”
- c) „Marsz historyczny – pamiątki historyczne parafii : Mierzeszyn-Przywidz”-Rok Jana Pawła Aeltermanna -Mierzeszyn, Sucha Huta

3. Corocznie dwie 2-dniowe imprezy integracyjne z KGW Przywidz

wycieczki turystyczno- krajoznawcze dla członków:

- a) Rajd „ Pomorze Zachodnie ”
- b) Rajd „, Kaszuby”
- c) Rajd ” Brusy , Chojnice
- d) Rajd „ Pelplin-Gniew- Kwidzyn”
- e) Rajd „, Olsztyn”
- f) Rajd „ Stegna, Sztutowo, Krynica Morska”

ZKP Oddział Wiele-Karsin

- 1. w sierpniu 2017 r. upamiętniono 60 rocznicę odsłonięcia pomnika Hieronima Derdowskiego w Wielu
- 2. w maju 2019 r. odsłonięto tablice upamiętniająca kaszubskich artystów - Teodora (rzeźbiarza) i Bronistawę (hafciarkę) Plińskich w Wielu.

ZKP Oddział Stargard

- 1. Biesiady Kaszubskie z Zespołem Pieśni i Tańca „Prześniczka” z Pęczyna (19.03.- każdego roku w Dzień Jedności Kaszubów, 30 grudnia - każdego roku)
- 2. Msze święte z liturgią w języku kaszubskim w stargardzkiej kolegiacie i oprawą muzyczną Zespołów Pieśni i Tańca „Kartuzy” i „Stonuszka” z Kartuz (raz w roku)
- 3. Dni Kaszubskie w stargardzkim hotelu „Spichlerz” (maj - co roku)